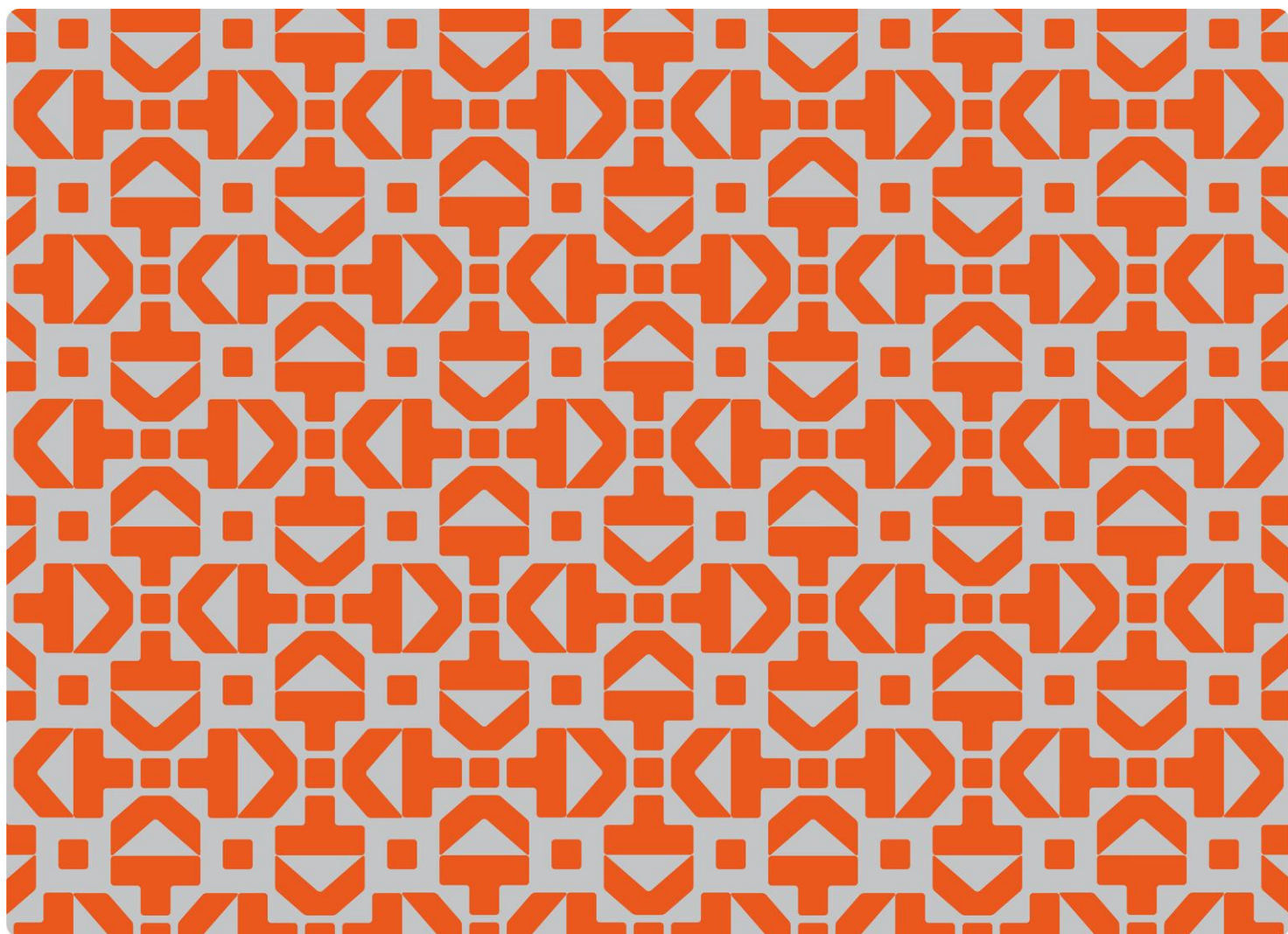

KI-forordningen kort fortalt

Betydningen av nytt EU-regelverk om kunstig intelligens for
høyere utdanning og forskning

KI-forordningen kort fortalt

Betydningen av nytt EU-regelverk om kunstig intelligens for høyere utdanning og forskning

Redaktør:

Kristin Selvaag

Forfattere:

Tommy Tranvik

André Gaustad

Mia Gjeldnes

Siri Tenden (Sikt)

Magnus Wiig

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	5
Innledning	7
Formål og avgrensninger	8
Målgrupper	9
Oppdateringer	9
Kapitlene i rapporten	10
Kapittel 1: Formål og virkeområde.....	11
Formålene med forordningen	11
Skadevirkninger av KI – noen eksempler	12
Virkeområde – KI-systemer og -modeller for allmenne formål	14
Risikobasert regulering.....	18
Kapittel 2: Uakseptabel risiko	21
Uakseptabel risiko	21
Følelsesgjenkjenning i utdanning og på arbeidsplassen	22
Biometriske data	23
Medisinske eller sikkerhetsmessige formål	24
Kapittel 3: Høy risiko.....	25
Utdanning og yrkesfaglig opplæring	27
Sysselsetting og arbeidsledelse.....	28
Unntak for visse typer KI-systemer	30
Krav til høyriskosystemer	31
Leverandører og idriftsettere	33
Plikter for leverandører	33
Plikter for idriftsettere	36
Registrering av høyriskosystemer	38
Kapittel 4: Begrenset og minimal risiko.....	40
Begrenset risiko	40
Minimal risiko	42
Kapittel 5: Nedstrøms leverandører, sandkasse og håndheving	43
KI-modeller og nedstrøms leverandører	43

Regulatorisk sandkasse.....	46
Koordinerende tilsynsmyndighet	47
Sanksjoner for regelbrudd	47
KI-organer på EU-nivå.....	49
Referanser	52
Vedlegg I: Milepæler for KI-forordningen	56
Ikrafttredelse	56
Veiledning, atferdsregler og maler	56
Vedlegg II: Noen informasjonsressurser	58
Internasjonalt.....	58
Nasjonalt	58

Sammendrag

Ulike undersøkelser viser at bruken av kunstig intelligens i høyere utdanning og forskning er stor og økende. Særlig gjelder dette blant studentene. Samtidig sier regjeringens nasjonale digitaliseringsstrategi – *Fremtidens digitale Norge* – at Norge skal bli ledende på trygg og forsvarlig utvikling og bruk av kunstig intelligens. Dette er også hensyn som ligger til grunn for EUs nye forordning om kunstig intelligens.

Både omfanget av KI-bruken i sektoren og regjeringens ambisjoner på KI-området, innebærer at EUs nye forordning blir viktig for hvordan kunstig intelligens utvikles og benyttes av universiteter, høyskoler og andre forvaltningsorganer i høyere utdanning og forskning.

I denne temarapporten gir vi en introduksjon til de delene av EUs forordning om kunstig intelligens som er særlig relevant for virksomheter i høyere utdanning og forskning. Som rådgiver og pådriver for digital omstilling, har Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse blant annet i oppgave å forberede sektoren nye regelverk som har særlig relevante for digitalisering, inkludert innen kunstig intelligens.

Rapporten retter seg primært mot ledere og medarbeidere i universiteter, høyskoler og andre forvaltningsorganer som jobber med anskaffelse, utvikling eller bruk av kunstig intelligens. Den kan også ha nytteverdi for ledere og medarbeidere i sektoren som har det overordnede eller operative ansvaret for internkontroll og etterlevelse.

I temarapporten gir vi en oversikt over følgende spørsmålsstillinger:

- Hva er formålene med EUs forordning om kunstig intelligens?
- Hva og hvem omfattes av reglene i forordningen?
- Hvilke typer KI-systemer er det forbudt å bruke i høyere utdanning og forskning?
- Hvilke krav stilles til KI-systemer som det er lov å utvikle og bruke i høyere utdanning og forskning?
- Hvilke plikter har virksomheter i høyere utdanning og forskning som utvikler egne KI-systemer og som benytter KI-systemer utviklet av andre?
- Hvilke nasjonale tiltak etableres for utvikling og testing av nye KI-systemer?
- Hvem har ansvaret for å håndheve reglene i forordningen?
- Hvilke sanksjoner kan brudd på reglene i forordningen medføre?
- Hvilke nye organer på EU-nivå opprettes med hjemmel i forordningen?

Det er fortsatt uavklart hvordan en del av reglene i KI-forordning skal tolkes og forstås. Det vil derfor komme veiledning og annen informasjon fra EU som tydeliggjør dette. Det kan også komme endringer av reglene i forordningen. Vi har som mål å oppdatere temarapporten når nye veiledninger og annen informasjonen blir tilgjengelig eller når viktige regelendringer er vedtatt.

Oppdatering av rapporten kan også være aktuelt når det kommer viktig informasjon fra norske myndigheter, spesielt Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Datatilsynet og Digitaliseringsdirektoratet.

Innledning

I regjeringens nasjonale digitaliseringsstrategi 2024–2030 – *Fremtidens digitale Norge* ([Fremtidens digitale Norge - regjeringen.no](#)) – heter det at offentlig sektor skal benytte kunstig intelligens (KI) for å utvikle bedre tjenester og løse oppgaver mer effektivt. Samtidig skal Norge være ledende med hensyn til trygg og etisk forsvarlig bruk av KI.

Innovasjon, forbedring og effektivisering gjennom trygg og etisk forsvarlig KI-bruk, ligger også til grunn for EU sin lov om kunstig intelligens – *the Artificial Intelligence Act* ([Regulation - EU - 2024/1689 - EN - EUR-Lex](#)). Regelverket, som er en forordning, ble vedtatt våren 2024 og gjort gjeldende i EU-landene fra 1. august samme år. I Norge vil forordningen tre i kraft etter at Stortinget har vedtatt Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) sitt forslag til *Lov om kunstig intelligens* (KI-loven) ([Lov om kunstig intelligens i Norge sendes nå på høring - regjeringen.no](#)). Loven var på høring sommeren og høsten 2025, men det er fortsatt uklart når loven og forordningen vil starte å gjelde i Norge.¹

Frem til KI-loven blir vedtatt og EU sin forordning om kunstig intelligens blir norsk lov, er det viktig at virksomheter i høyere utdanning og forskning gjør seg godt kjent med hvilke regler som da vil gjelde for kunstig intelligens i undervisning, forskning, formidling og administrasjon. Samtidig har ulike kartlegginger som Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har gjennomført i høyere utdanning og forskning de siste to-tre årene, avdekket at det er behov for veiledning om det nye regelverket – «hva er innholdet i KI-forordningen og hvilke krav stiller den til oss?»²

Bruk av KI i høyere utdanning og forskning

Ulike undersøkelser i høyere utdanning og forskning de siste årene indikerer høy og økende bruk av kunstig intelligens, særlig blant studentene. Studiebarometret 2025 viser for eksempel at 72 prosent av studentene bruker KI ofte eller av og til i studiearbeidet. Dette er en økning på 35 prosent sammenliknet med 2023. Samtidig svarer 55 prosent

¹ Se pressemelding 30. januar 2026 fra Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet ([Karianne Tung reiser til Brussel for å diskutere EUs digitale regelverk - regjeringen.no](#)).

² Det ble også uttrykt behov for informasjonsdeling og erfaringsutveksling i sektoren om praktisk bruk av KI-verktøy. I tillegg ble arenaer for deling av lokale ressurser, for eksempel risikovurderinger og juridiske vurderinger av KI-verktøy, etterspurt. Det samme gjaldt felles retningslinjer for KI, blant annet knyttet til vurdering, og samarbeid om innkjøp av KI-verktøy. Se Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse 2024: 13–14 ([Kunstig intelligens i UH-sektoren | HK-dir](#)).

av studentene at de har fått liten eller ingen opplæring i KI-verktøy. Det betyr at andelen studenter som rapporterer om mangelfull opplæring er betydelig redusert fra året før.³

Andre undersøkelser kommer frem til tilsvarende eller høyere tall for bruken av kunstig intelligens i høyere utdanning og forskning.⁴

Undersøkelsene antyder også at andelen KI-brukere er langt høyere i naturvitenskap, tekniske fag, håndverksfag, og økonomiske og administrative fag enn i humanistiske og estetiske fag.

Formål og avgrensninger

I vår rolle som rådgiver og pådriver for digital omstilling i høyere utdanning og forskning, har Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse blant annet i oppgave å forberede sektoren nye regelverk fra EU som er særlig relevante for arbeidet med digitalisering.⁵ Hovedformålet med temarapporten er derfor å gi en introduksjon til de delene av KI-forordningen og den norske KI-loven som er spesielt viktige i høyere utdanning og forskning.

Det betyr at vi ikke gir en oversikt over alle bestemmelsene i forordningen, men begrenser oss til de reglene som virksomheter i høyere utdanning og forskning mest sannsynlig vil måtte forholde seg til. Det gjelder særlig kravene som stilles til KI-systemer og hvilke forpliktelser de som utvikler, omsetter og bruker KI-systemer har. Vi

³ Se *Studiebarometeret 2025* ([Studiebarometeret 2025 | HK-dir](#)). Mangelfull KI-kompetanse er også et viktig funn i forskningsprosjektet *Bruk av digital teknologi i høyere utdanning* (DIGITEK-HU), ledet av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). Se [DIGITEK-HU: Bruk av digital teknologi i høyere utdanning – NIFU](#). Andre undersøkelser, for eksempel *IT i praksis*, som utføres hvert år av Rambøll på vegne av Digitaliseringsdirektoratet, viser betydelig økning i bruken av KI i offentlig sektor de siste årene ([IT i praksis – Rambøll](#)).

⁴ Se for eksempel *Studentundersøkelsen 2024*, gjennomført blant Tekna sine studentmedlemmer ([studentundersokelsen-2024-ki-i-studiene.pdf](#)).

⁵ Rapporten følger også opp anbefalinger i Digitaliseringsrundskrivet 2025 (kapittel 1.3) om at offentlige virksomheter forbereder seg på ikrafttredelsen av KI-forordningen i Norge ([Digitaliseringsrundskrivet – regjeringen.no](#)). Tilsvarende anbefalinger gis i brev fra Digitaliseringsdirektoratet og Samarbeidsrådet for styring og koordinering av tjenester i e-forvaltningen (Skate), datert 06.09.2023 ([Forvaltning og bruk av data i offentlig sektor – Et nytt digitalt landskap for EU/EØS | Digdir](#)). Jf. også Kunnskapsdepartementets *Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren, 2021–2025* ([Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren – regjeringen.no](#)) og den underliggende handlingsplanen ([Handlingsplan for digital omstilling i høyere utdanning og forskning | HK-dir](#)).

viser hva disse bestemmelsene i hovedsak dreier seg om og hvorfor de er relevante i høyere utdanning og forskning.

I vedleggene til rapporten finnes forslag til enkelte informasjonsressurser for de som ønsker en mer kunnskap om bestemmelsene i forordningen.

Målgrupper

Temarapporten retter seg primært mot ledere og medarbeidere i sektoren som har behov for å kjenne til regelverket i kraft av sin rolle i arbeidet med anskaffelse, utvikling eller bruk av kunstig intelligens. Den retter seg også mot ledere og medarbeidere som har ansvar for internkontroll og etterlevelse.

Vi har forsøkt å utforme rapporten slik at den skal være forståelig for personer uten særskilt juridisk kunnskap eller bakgrunn.

Samarbeid mellom HK-dir og Sikt

Temarapporten er utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av deltakere fra HK-dir og Sikt som jobber med jus, digitalisering, informasjonssikkerhet og personvern. Arbeidsgruppen har gått igjennom og diskutert de ulike kapitlene i KI-forordningen.

Arbeidsgruppen har også sett på veiledninger og annen informasjon fra EU som gir utdypende forklaringer til bestemmelsene i forordningen.

Oppdateringer

Vi tar sikte på å oppdatere denne rapporten når det kommer nye veiledninger og annen viktig regelverksinformasjon fra EU som tydeliggjør hvorfor KI-forordningen skal tolkes og praktiseres.

I forbindelse med EU-kommisjonens digitale omnibus-arbeid – et initiativ for samordning og forenkling av digitaliseringsrelevant EU-regelverk – er det allerede lagt frem forslag om endringer i KI-forordningen ([Digital Omnibus on AI Regulation Proposal | Shaping Europe's digital future](#)).⁶ Vi vil vurdere behovet for oppdatering dersom endringsforslaget blir vedtatt.

⁶ For mer informasjon om EUs digitale omnibus-initiativ, se for eksempel [Simpler EU digital rules and new digital wallets to save billions for businesses](#).

Kapitlene i rapporten

I første kapittel følger en oversikt over formålene med KI-forordningen, hva og hvem som omfattes av regelverket (virkeområde), og hvordan regelverket er innrettet (risikobasert regulering). Vi sier dessuten litt om de krav som forordningen stiller til KI-kompetanse.

I de tre neste kapitlene drøfter vi hvilke områder for utvikling, omsetning og bruk av kunstig intelligens som reguleres i forordningen. Vi drøfter også hvilke krav som stilles til selve KI-systemene og pliktene som leverandører og idriftsettere av KI-systemer har.

I det siste kapitlet vil vi si litt om øvrige regler i forordningen og den norske KI-loven som det er verdt å være oppmerksom på. Innledningsvis oppsummerer vi krav til leverandører av avanserte og kraftige KI-løsninger – KI-modeller for allmenne formål – som virksomheter i høyere utdanning og forskning bør kjenne til. Deretter fokuserer vi på hvordan tilsynsarbeidet i Norge er tenkt organisert, hvilke sanksjoner som brudd på regelverket kan medføre og hvilke KI-organer som opprettes på EU-nivå.

I vedleggene følger en oversikt over milepæler i den trinnvise innføringen av KI-forordningen. Tidslinjen viser når de ulike delene av forordningen blir gjort gjeldende. Deretter følger enkelte forslag til informasjonsressurser om forordningen og kunstig intelligens som det kan være nyttig å kjenne til.

Kapittel 1: Formål og virkeområde

De generelle bestemmelsene i KI-forordningen finnes i artikkel 1-4. Disse bestemmelsene klargjør blant annet formålene med regelverket, og inneholder regler om virkeområde, det vil si hva og hvem som omfattes av reglene i forordningen. I de generelle bestemmelsene stilles det også krav til KI-kompetanse.

I dette kapitlet vil vi derfor si litt om både formål med og virkeområde for forordningen, spesielt hva som kjennetegner de KI-systemene som omfattes av regelverket.

Deretter gir vi en oversikt over hvilke regler som gjelder for virksomheter i og utenfor høyere utdannings- og forskningssektoren som utfører vitenskapelig forskning ved hjelp av kunstig intelligens, eller som driver med forskning og utvikling innen kunstig intelligens.

Videre gjøre vi kort rede for hvem som omfattes av KI-forordningen – hvilke hovedtyper aktører som regelverket retter seg mot. Her ser vi også på hvilken KI-kompetanse som regelverket krever at disse aktørene har.

Til slutt drøfter vi den risikobaserte tilnærmingen som ligger til grunn for KI-forordningen. Den er avgjørende for å forstå hvordan forordningen er bygd opp.

Formålene med forordningen

Hensikten med KI-forordningen er å etablere et felles juridisk rammeverk for utvikling, omsetning og bruk av kunstig intelligens i EU/EØS. Tanken er at forordningen skal ivareta følgende formål:⁷

1. Legge til rette for et velfungerende marked i EU for KI-systemer og KI-baserte varer og tjenester. Dette skal oppnås ved at landene har et felles regelverk for utvikling, omsetning og bruk av kunstig intelligens.
2. Stimulere til innovasjon på KI-området. Det skal blant annet oppnås ved at hvert land etablerer regulatoriske sandkasser for utvikling av KI-systemer (se kapittel 5). Som nevnt ovenfor, finnes det egne regler i forordningen for

⁷ Se KI-forordningen artikkel 1, jf. fortalepunkt 1-8.

forskning på og utvikling av kunstig intelligens. Også disse reglene skal bidra til innovasjon på KI-området.

3. Fremme utvikling, omsetning og bruk av menneskesentrert og pålitelig KI. Med dette menes at kunstig intelligens skal respektere enkeltpersoners rett til selvbestemmelse og kontroll, ivareta personvernet og gi vern mot urettmessig diskriminering. I tillegg skal kunstig intelligens produsere pålitelige og nøyaktige resultater, og være i stand til å motstå digitale angrep.
4. Beskytte individer, samfunn og miljøet mot skadelige virkninger av kunstig intelligens. Det innebærer blant annet at KI-løsninger ikke skal påføre enkeltpersoner fysiske eller psykiske skader, og at løsningene skal respektere grunnleggende rettigheter, inkludert retten til personvern og ikke-diskriminering. Demokratiske prosesser og rettsstaten skal beskyttes mot skadevirkninger, for eksempel KI-baserte påvirknings- eller desinformasjonskampanjer. Det skal også tas hensyn til naturmiljø og bærekraft, blant annet som følge av det økende behovet for energi som utvikling og bruk av kunstig intelligens innebærer.

Skadevirkninger av KI – noen eksempler

International AI Safety Report 2025 gir en oversikt over skadevirkninger som kan oppstå ved bruk av kunstig intelligens ([International AI Safety Report 2025 | International AI Safety Report](#)). Dette er skader som KI-forordningen har som mål å beskytte individer og samfunnet mot. Noen av dem er nevnt ovenfor og inkluderer blant annet

- Falskt innhold. KI-systemer kan generere falskt innhold, for eksempel dypforfalskninger, som skader enkeltpersoners omdømme eller relasjoner til andre personer. Slikt KI-generert innhold kan også brukes til utpressing, mobbing og svindel, for eksempel gjennom «stemmekloning».
- Pålitelighet. Brukere kan bli skadelidende dersom de handler på grunnlag av informasjon generert av KI-systemer som inneholder feilaktige påstander om faktiske forhold («hallusinerer»).

- Skjevhet («bias»). Innhold generert av KI-systemer, for eksempel beslutninger eller anbefalinger, kan føre til uønsket diskriminering av visse samfunnsgrupper. Dette kan for eksempel skje dersom treningsdata ikke speiler den etniske, sosioøkonomiske, kjønnsmessige, religiøse eller politiske sammensetningen av samfunnet.
- Digitale angrep. KI-systemer kan brukes til å gjøre digitale angrep kraftigere og vanskeligere å oppdage, for eksempel ved å fremstille og distribuere avansert skadevare (løsepengevirus, spionvare, osv.). Dette kan blant annet føre til tyveri av konfidensiell informasjon eller til at datasystemer skades eller ødelegges.
- Personvern. Brukere kan få tilgang til andre personers sensitive personopplysninger fordi slike opplysninger inngår i KI-systemets treningsdata. Samtidig kan sårbarheter i programvaren fører til lekkasje av personopplysninger. Overvåking, rangering og scoring av enkeltpersoner ved hjelp av KI kan også innebære utfordringer for personvernet.
- Meningsdanning og beslutningsprosesser. Kunstig intelligens kan brukes til å gjennomføre desinformasjonskampanjer i stor skala. Dette kan bidra til å forsterke motsetninger mellom grupper i samfunnet eller påvirke utfallet av politiske beslutningsprosesser og valg.
- Opphavsrett. Det kan oppstå usikkerhet og uenighet om hvem som har rettighetene til KI-generert innhold. Rettighetsbeskyttet materiale (tekst, lyd, bilder, osv.) kan inngå i dataene som KI-systemene trenes på uten at opphavspersonene har samtykket til dette og uten at de er kompensert for bruken av materialet.

Utfordringer i høyere utdanning og forskning

Kunstig intelligens kan i tillegg innebære særskilte utfordringer i høyere utdanning og forskning. *Utvalget om kunstig intelligens i høyere utdanning* (Malthe-Sørenssen-utvalget) drøfter enkelte slike utfordringer i sitt notat om anvendelse av KI-systemer ved eksamen, sensur og karakterbegrunnelser ([Notat: Foreløpige vurderinger – Malthe-Sørenssen-utvalget](#)). I notatet pekes det blant annet på følgende mulige problemstillinger knyttet til bruk av kunstig intelligens til læringsformål:

- Overfladisk læring. Generativ kunstig intelligens kan føre til at studentene overlater skriftlig arbeid og andre læringsaktiviteter til KI-systemer. Studentene kan dermed hoppe over viktige steg i læringsprosessen slik at læringen blir grunn og overfladisk.
- Metakognitiv latskap. Generativ kunstig intelligens kan føre til at studentene benytter KI-systemer til å utføre mentalt krevende læringsaktiviteter, for eksempel analyser eller vurderinger, istedenfor å utføre aktivitetene selv. Dette kan kortslutte læringsprosessen og svekke studentenes muligheter for å tilegne seg grunnleggende kognitive ferdigheter.
- Svekket læringsmiljø. Generativ kunstig intelligens kan føre til at studentene heller interagerer med KI-systemer enn å delta i det sosiale læringsmiljøet. Dette kan bidra til å svekke studiemotivasjonen og den læringen som skjer i faglige samtaler mellom studenter.

Virkeområde – KI-systemer og –modeller for allmenne formål

For å ivareta formålene skissert ovenfor og redusere mulige skadevirkninger, definerer KI-forordning hvilke typer kunstig intelligens som omfattes av regelverket. Dette er kunstig intelligens som, ifølge forordningen, har bestemte kjennetegn.⁸ For kunstig intelligens som mangler disse kjennetegnene, gjelder ikke forordningens regler.

Det innebærer at forordningen primært gjelder for det som omtales som KI-systemer. Et KI-system har, ifølge forordningen, følgende sentrale kjennetegn:

- Det er et «maskinbasert system».
- Systemet har en viss grad av autonomi.
- Systemet er tilpasningsdyktig etter at det er satt i drift.
- Systemet kan produsere utdata, for eksempel tekst, bilder, prediksjoner, anbefalinger eller beslutninger, på grunnlag av inndata.

⁸ Se KI-forordningen artikkel 3 nr. 1, jf. fortalepunkt 12.

- Systemets utdata kan påvirke eller ha betydning for det som skjer i fysiske eller virtuelle miljøer.⁹

KI-systemer er altså datasystemer som i noen grad utfører oppgaver på egen hånd, det vil si uten menneskelig inngripen (autonomi). KI-systemer har også en viss evne til å endre seg selv etter at de er tatt i bruk. Det kan blant annet skje ved at språkmodeller gir mer presise svar på instruksjoner («prompts») etter hvert som de blir bedre til å forstå relasjoner mellom ord (tilpasningsdyktighet).

Videre kan KI-systemer omgjøre data de mottar (inndata), for eksempel i form av treningsdata og instruksjoner, til nye typer data (utdata). Utdata som KI-systemer produserer kan inkludere prediksjoner, anbefalinger eller beslutninger.

Systemenes utdata må i tillegg ha en viss påvirkningskraft, det vil si de har betydning for hva som skjer i systemenes omgivelser. Utdata kan for eksempel ha virkninger for samfunnet som sådan eller for grupper av mennesker eller enkeltpersoner (fysiske miljøer). Utdata kan dessuten ha innvirkning på funksjonsmåten til andre datasystemer (virtuelle miljøer).

Veileder fra EU

EU-kommisjonen har utgitt en veileder som drøfter og utdyper hvordan definisjonen av et KI-system skal forstås. Her gis det også enkelte eksempler på KI-systemer som både faller innenfor og utenfor legaldefinisjonen i KI-forordningen.

Se *Commission Guidelines on the definition of an artificial intelligence system established by Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act)* ([The Commission publishes guidelines on AI system definition to facilitate the first AI Act's rules application | Shaping Europe's digital future](#)).

I tillegg til KI-systemer, er KI-modeller for allmenne formål¹⁰ omfattet av reglene i forordningen. Dette er KI-løsninger som har svært stor regnekraft, de er trent på store

⁹ Den fulle definisjonen av KI-systemer finnes i forordningen artikkel 3 nr. 1: «et maskinbasert system som er konstruert for å operere med varierende grad av autonomi, som kan vise tilpasningsdyktighet etter idriftsetting, og som, for eksplisitte eller implisitte mål, ut fra inndataene det mottar, utleder hvordan man genererer utdata som prediksjoner, innhold og anbefalinger, eller beslutninger som kan påvirke fysiske eller virtuelle miljøer.»

¹⁰ På engelsk: «general-purpose AI (GPAI)».

mengder data og de kan brukes til en rekke forskjellige formål. KI-modeller for allmenne formål kan også brukes til å utvikle nye KI-løsninger (nedstrøms systemer eller applikasjoner).¹¹

Kunstig intelligens som trolig kan karakteriseres som KI-modeller for allmenne formål, inkluderer for eksempel ChatGPT, Llama, Le Chat og Claude.

Vitenskapelig forskning og FoU

For universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner er det viktig å være oppmerksom på at KI-systemer særskilt utviklet for bruk i vitenskapelig forskning, i sin helhet er unntatt fra reglene i forordningen.¹² Eksempler på slike KI-systemer kan være Elicit, GraphCast, IBM Watson for Science, Consensus, Semantic Scholar, BioNeMo og Scite.ai.

Et annet område som er unntatt fra reglene i forordningen, er forskning på og utvikling av KI-systemer. Dersom et universitet eller en høyskole, for eksempel i samarbeid med næringslivsaktører, deltar i utvikling av et KI-system, vil reglene verken gjelde for selve utviklingsarbeidet eller for den forskningen som utviklingsarbeidet bygger på. Men så fort et ferdigutviklet KI-system foreligger, og det tas i bruk eller tilbys i markedet, vil reglene i forordningen gjelde. Det er altså bare selve forsknings- og utviklingsfasen som er unntatt fra regelverket.

I løpet av utviklingsarbeidet kan det være aktuelt å teste en tidlig versjon av KI-systemet under så realistiske betingelser som mulig. Det kan innebære at systemet testes på virkelige brukere, det vil si personer utenfor utviklingsmiljøet. Ved denne typen testing og utprøving vil reglene i forordningen også gjelde. I forordningen omtales dette som «testing under virkelige forhold».¹³

¹¹ KI-forordningen artikkel 3 nr. 63, jf. fortalepunkt 97–99.

¹² KI-forordningen artikkel 2 nr. 8, jf. fortalepunkt 25.

¹³ Med «testing under virkelige forhold» menes testing som «ikke foregår i et laboratorium eller et på annen måte simulert miljø». KI-forordningen artikkel 3 nr. 57.

Privat bruk

Rent privat og personlig bruk av KI-systemer omfattes heller ikke av reglene i KI-forordningen.¹⁴

Privat bruk kan for eksempel være studenter som anvender kunstig intelligens på sine egne dataenheter til studieformål.

Leverandører og idriftsettere

Som allerede antydnet, gjelder KI-forordningen for personer eller virksomheter i EU/EØS-området, for eksempel norske universiteter og høyskoler, som utvikler KI-systemer eller som får andre til å utvikle slike systemer for seg. I forordningen betegnes dette som leverandører.¹⁵

Forordningen gjelder også for leverandører som er etablert utenfor EU/EØS-området, men hvor deres KI-systemer tilbys for salg eller bruk i land innenfor EU/EØS. Det samme gjelder dersom utdata fra KI-systemene anvendes av personer eller virksomheter i EU/EØS.¹⁶

Universiteter eller høyskoler som tar i bruk et KI-system for hjelpe seg med å løse sine oppgaver og samfunnsoppdrag, omtales i den norske oversettelsen av KI-forordningen som idriftsettere. Idriftsetterne er omfattet av flere av reglene i forordningen.¹⁷

KI-kompetanse

Alle leverandører og idriftsettere av KI-systemer skal sørge for at egne ansatte og andre personer som utvikler, drifter, bruker eller påvirkes av KI-systemer, har nødvendig og tilstrekkelig KI-kompetanse.¹⁸ Hensikten med kravene til KI-kompetanse

¹⁴ KI-forordningen artikkel 2 nr. 10.

¹⁵ KI-forordningen artikkel 3 nr. 3.

¹⁶ En leverandør av et KI-system som ikke er etablert i EU, men hvor systemet likevel anvendes i EU, skal utpeke en representant i EU. Representanten skal ha fullmakt til å opptre på vegne av leverandøren. Se KI-forordningen artikkel 3 nr. 5.

¹⁷ KI-forordningen artikkel 3 nr. 4, jf. fortalepunkt 13.

¹⁸ KI-forordningen artikkel 4.

er å sikre at formålene med regelverket ivaretas på en tilfredsstillende måte av alle relevante aktører.

Med KI-kompetanse menes blant annet teknisk kunnskap om forsvarlig utvikling, testing, evaluering og forvaltning/drift av KI-systemer. Samtidig omfatter det brukerkunnskap, for eksempel korrekt forståelse av hvordan utdata skal tolkes og kjennskap til begrensninger eller risikoer som ulike KI-systemer kan innebære. Også personer som påvirkes av KI-systemer, for eksempel at de berøres av beslutninger fattet av KI-systemer, skal ha nødvendig kunnskap om dette.¹⁹

Det betyr at leverandører og idriftsettere av KI-systemer i høyere utdanning og forskning må derfor gjennomføre opplærings- og informasjonstiltak som er nødvendige for å oppfylle forordningens krav til KI-kompetanse. Virksomheter i høyere utdanning og forskning kan derfor ha nytte av EU-kommisjonen samling med eksempler på ulike typer kompetansehevende tiltak. Eksempelene er hentet fra offentlige og private virksomheter.²⁰

Nedenfor vil vi komme tilbake til hvilke øvrige krav KI-forordningen stiller til leverandører og idriftsettere av KI-systemer.

Andre aktører som omfattes av regelverket

Også andre aktører enn leverandører og idriftsettere omfattes av KI-forordningen. Det gjelder for eksempel importører og distributører av KI-systemer. Dette er roller som i mindre grad er relevant i høyere utdannings- og forskningssektoren.

I den videre fremstillingen vil vi ikke gå nærmere inn på hva regelverket krever av disse aktørene.

Risikobasert regulering

Selv om et universitet eller en høyskole er leverandør eller idriftsetter av et KI-system, og det ikke er særskilt utviklet for vitenskapelig forskning, er det fortsatt ikke sikkert at forordningen gjelder for systemet. Det skyldes at regelverket har en risikobasert tilnærming til hvordan KI skal reguleres.

¹⁹ KI-forordningen foralepunkt 20.

²⁰ Eksempelsamlingen er tilgjengelige her: [Repository of AI literacy practices | Shaping Europe's digital future](#).

Risikobasert regulering innebærer derfor at forordningen ikke omfatter alle typer KI-systemer eller alle som utvikler, omsetter eller bruker kunstig intelligens. Forordningen retter seg isteden mot KI-systemer innenfor nærmere definerte bruksområder.

Hvilke bruksområder dette er, avhenger hvor stor risikoen for skadelige virkninger vurderes å være. Forordningen gjelder derfor bare innenfor bruksområder hvor risikoen for helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter, inkludert personvern og ikke-diskriminering, vurderes å være såpass høy at regulering er nødvendig.

Innenfor alle andre bruksområder for KI enn de som er eksplisitt regulert i forordningen, stiller regelverket ingen krav til KI-systemer og til de som utvikler, omsetter eller bruker dem. Det betyr at dette er bruksområder hvor risikoen for skadelige virkninger vurderes å være så liten at særskilt rettslig regulering ikke er nødvendig.

Den risikotilnærmingen innebærer derfor at forordningen identifiserer ulike bruksområder for kunstig intelligens og deler områdene inn i tre risikokategorier:

- **Uakseptabel høy risiko.** Innenfor enkelte bruksområder for kunstig intelligens vurderes risikoen for skadelige virkninger å være uakseptabel høy. Dette er bruksområder hvor utvikling, omsetning og bruk av KI-systemer er forbudt.
- **Høy risiko.** Innenfor andre bruksområder for kunstig intelligens vurderes risikoen for skadelige virkninger å være høy. Dette er bruksområder hvor utvikling, omsetning og bruk av KI-systemer er tillatt, men hvor det stilles relativt omfattende krav både til selve systemene og til leverandører og idriftsettere av dem.
- **Begrenset risiko.** Innenfor en tredje kategori bruksområder vurderes risikoen for skadelige virkninger av kunstig intelligens å være begrenset. Her er utvikling, omsetning og bruk av KI-systemer tillatt, og det stilles mindre omfattende krav til leverandører og idriftsettere enn når det gjelder bruksområder med høy risiko.

Det er de bruksområdene som verken har uakseptabel, høy eller begrenset risiko som faller helt utenfor virkeområdet til forordningen, og som derfor ikke reguleres av regelverket.

Personopplysningsloven og personvernforordningen (GDPR)

For KI-systemer som ligger utenfor KI-forordningens virkeområde, kan det likevel finnes andre regelverk som leverandører og idriftsettere av systemene må forholde seg til. Et viktig eksempel er KI-systemer som behandler personopplysninger. Her vil reglene i personopplysningsloven og personvernforordningen fortsatt gjelde selv om reglene i KI-forordningen ikke skulle gjøre det.

Personopplysningsregelverket vil også gjelde for KI-systemer som omfattes av reglene i KI-forordningen. Her er utgangspunktet at leverandøren er behandlingsansvarlig for personopplysninger brukt til trening og utvikling av KI-systemet, mens idriftsetterne er behandlingsansvarlige for egen bruk av systemet. Leverandøren vil selvsagt også være behandlingsansvarlig for KI-systemer som kun er utviklet for intern bruk.

Kapittel 2: Uakseptabel risiko

Den risikobaserte reguleringsformen drøftet i forrige kapittel, betyr altså at utvikling, omsetning og anvendelse av kunstig intelligens innenfor visse bruksområder er forbudt. Som vi har sett, begrunnes dette med at kunstig intelligens innebærer en for stor risiko med hensyn til helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter (uakseptabel risiko).

I dette kapitlet gir vi en kort oversikt over bruksområder med uakseptabel risiko som er særlig relevante i høyere utdanning og forskning.

Oversikten over disse og andre bruksområder for kunstig intelligens med uakseptabel risiko, finnes i KI-forordningen artikkel 5.

Uakseptabel risiko

I forordningen nevnes flere ulike bruksområder for kunstig intelligens med uakseptabel risiko som det er greit å kjenne til også i høyere utdanning og forskning, men som ikke er spesielt rettet mot eller har særskilt relevans for sektoren. Det gjelder for eksempel forbud mot omsetning og bruk av KI-systemer som er ment å

- manipulere eller forlede mennesker til å utføre handlinger som kan medføre betydelig skade for dem selv eller andre, for eksempel bruk av dypforfalskning (KI-manipulert video, bilder eller lyd) i svindelkampanjer,²¹
- utnytte sårbarheter hos mennesker knyttet til alder, funksjonsnedsettelse eller livssituasjon slik at de handler på måter som kan innebære betydelig skade for dem selv eller andre.²² Et eksempel på dette kan være en chatbot som lurer personer med nedsatte kognitive evner til å kjøpe dyre produkter som de kanskje ikke har bruk for,
- evaluere, klassifisere eller rangere mennesker på bakgrunn av oppførsel, personlige egenskaper eller andre individuelle kjennetegn, slik at de utsettes for skadelig eller ugunstig behandling. Det kan blant annet dreie seg om urettmessig forskjellsbehandling av personer ved tildeling av offentlige ytelser

²¹ KI-forordningen artikkel 5 nr. 1, bokstav a.

²² KI-forordningen artikkel 5 nr. 1, bokstav b.

eller tjenester på bakgrunn av deres politiske holdninger, livssyn, etnisitet, sosioøkonomiske situasjon eller kjønn.²³

Følelsesgjenkjenning i utdanning og på arbeidsplassen

Det er imidlertid ett forbudt bruksområde i forordningen som er særlig relevant for utdanningssektoren, inkludert høyere utdanning og forskning. Det er utvikling, omsetning og bruk av KI-systemer som tolker følelsene til personer i utdanningsinstitusjoner og på arbeidsplassen.²⁴

Eksempler på dette kan være KI-systemer som forsøker å tolke eller måle studentenes engasjement, oppmerksomhet eller trivsel, eller som tolker tilsvarende følelsesuttrykk hos ansatte.

Begrunnelsen for forbudet mot KI-baserte følelsesgjenkjenningssystemer er dels at følelsesuttrykk er vanskelig å måle og tolke. Resultatene er derfor ofte lite pålitelige. Samtidig legges det til grunn at slike KI-systemer er svært inngripende overfor enkeltpersoner.

I tillegg er bruk av KI-baserte følelsesgjenkjenningssystemer problematisk der hvor det er betydelig maktulikhet mellom de som utfører målingene og de som blir målt. Det er, ifølge forordningen, særlig tilfelle i relasjonen utdanningsinstitusjon–student/elev og arbeidsgiver–arbeidstaker.

Veileder fra EU

For nærmere drøftelse av bruksområder for kunstig intelligens med uakseptabel risiko – og forbudet mot bruk av KI-baserte følelsesgjenkjenningssystemer i utdanningsinstitusjoner og på arbeidsplassen – se *Commission Guidelines on Prohibited Artificial Practices Established by Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act)* ([Commission publishes the Guidelines on prohibited artificial intelligence \(AI\) practices, as defined by the AI Act. | Shaping Europe's digital future](#)).²⁵

I veilederen gis det både eksempler på KI-basert følelsesgjenkjenning som omfattes og som ikke omfattes av forbudet i KI-forordningen.

²³ KI-forordningen artikkel 5 nr. 1, bokstav c.

²⁴ KI-forordningen artikkel 5 nr. 1, bokstav f, jf. fortalepunkt 44.

²⁵ Se også *KI-assistenten i arbeidslivet – en praktisk guide* (2025) ([KI-assistenten i arbeidslivet – en praktisk guide – regjeringen.no](#)) for ytterligere veiledning om bruk av kunstig intelligens på arbeidsplassen.

Drøftelsene av følelsesgjenkjenning i resten av kapitlet baserer seg på veilederen fra EU.

Biometriske data

Det er likevel ikke et absolutt forbud mot bruk av KI-baserte følelsesgjenkjenningssystemer. Forbudet gjelder bare for KI-systemer som tolker eller måler følelser ved å registrere, sammenstille og analysere biometriske data.²⁶

Med biometriske data menes blant annet fingeravtrykk, irismønster og ansiktsform, men også andre fysiske eller atferdsmessige kjennetegn. Eksempler på dette er ganglag, kroppsholdning, ansiktsuttrykk, tastetrykk (kraft, hastighet, osv.), øyebevegelser, hjerterytme og tale (tonefall, uttale av ord, osv.).

Biometriske data inkluderer imidlertid ikke andre typer data som også kan brukes til å utlede følelser hos studenter eller ansatte. Dette vil blant annet være følelser som uttrykkes skriftlig, for eksempel i eposter eller meldinger i elektroniske samhandlingsverktøy. KI-systemer som tolker innholdet i eposter eller andre typer elektroniske meldinger, analyserer ikke biometriske data. Slike systemer omfattes derfor ikke av forbudet mot KI-baserte følelsesgjenkjenningssystemer i utdanningsinstitusjoner og på arbeidsplassen.

Følelser og fysiske tilstander

KI-baserte følelsesgjenkjenningssystemer kan forsøke å tolke eller måle et bredt spekter av følelser hos studenter eller ansatte. Det kan for eksempel inkludere følelser som lykke, sinne, frustrasjon, forakt, opprømthet, optimisme, tilfredshet, skam, fornøyelse eller forlegenhet.

KI-systemer som måler fysiske tilstander, for eksempel smerte eller utmattelse, omfattes ikke av forbudet mot bruk av KI-basert følelsesgjenkjenning i utdanningsinstitusjoner og på arbeidsplassen.²⁷

²⁶ Se spesielt [Commission publishes the Guidelines on prohibited artificial intelligence \(AI\) practices, as defined by the AI Act. | Shaping Europe's digital future](#), kapittel 7.

²⁷ [Commission publishes the Guidelines on prohibited artificial intelligence \(AI\) practices, as defined by the AI Act. | Shaping Europe's digital future](#), kapittel 7.2.1.

Medisinske eller sikkerhetsmessige formål

Til sist er det ikke forbudt å bruke KI-baserte følelsesgjenkjenningssystemer i utdanningsinstitusjoner og på arbeidsplassen dersom det ligger medisinske eller sikkerhetsmessige årsaker til grunn for bruken.²⁸ Dette unntaket omfatter KI-systemer som har som formål å ivareta studentenes eller de ansattes helse og sikkerhet.

Slik bruk av følelsesgjenkjenning vil likevel bare være tillatt der hvor det er strengt nødvendig, og kun dersom resultatene brukes til å ivareta helse- og sikkerhetsformål. Resultatene kan derfor ikke brukes til andre formål enn dette.

Også andre typer KI-systemer som kontrollerer studenter eller ansatte, er unntatt fra forbudet mot bruk.²⁹ Det gjelder blant annet KI-systemer som analyserer relasjoner mellom studenter eller ansatte, for eksempel hvem som kommuniserer eller samarbeider med hverandre. Dette er systemer som ikke tolker eller måler følelser hos studenter eller ansatte, men analyserer hvordan de interagerer med hverandre.

Det kan likevel tenkes at denne og liknende typer bruk av kunstig intelligens reguleres i andre lovverk enn KI-forordningen, for eksempel arbeidsmiljøloven kapittel 9 om kontrolltiltak på arbeidsplassen.

²⁸ Se [Commission publishes the Guidelines on prohibited artificial intelligence \(AI\) practices, as defined by the AI Act. | Shaping Europe's digital future](#), kapittel 7.2.3.

²⁹ Se spesielt [Commission publishes the Guidelines on prohibited artificial intelligence \(AI\) practices, as defined by the AI Act. | Shaping Europe's digital future](#), kapittel 7.4.

Kapittel 3: Høy risiko

I KI-forordningen vurderes enkelte bruksområder for kunstig intelligens å innebære høy risiko med hensyn til helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter. Risikoen er likevel ikke så høy at kunstig intelligens er forbudt. Det er innenfor disse høy-risiko-områdene at reglene om utvikling, omsetning og bruk av KI-systemer er mest omfattende.

I dette kapitlet gir vi først eksempler på bruksområder for kunstig intelligens med høy risiko. Deretter drøfter vi høy-risiko-områder som er særlig relevante i høyere utdanning og forskning.

Til slutt gir vi en oversikt over hvilke krav som stilles til KI-systemer med høy risiko, og hvilke plikter leverandører og idriftsettere av slike systemer har.

Bruksområder med høy risiko

Bruksområder for kunstig intelligens med høy risiko er altså områder hvor det er tillatt å utvikle og anvende KI-systemer, men hvor det stilles detaljerte krav til

1. KI-systemenes oppbygning og virkemåte,
2. hva leverandører og idriftsettere av KI-systemer må gjøre for at utvikling, omsetning og bruk av systemene skal være lovlig.³⁰

Oversikten over hvilke bruksområder dette er, finnes i KI-forordningen artikkel 6 og i vedleggene I og III.

Også når det gjelder bruksområder for kunstig intelligens med høy risiko, nevnes flere forskjellige områder som ikke spesifikt omhandler høyere utdanning og forskning. Et viktig eksempel på dette er KI-systemer beregnet for profilering av enkeltpersoner.³¹ Andre eksempler på høy-risiko-områder inkluderer blant annet

³⁰ Det samme gjelder innenfor visse produktområder hvor KI-systemet i seg selv er et produkt eller hvor kunstig intelligens er integrert i produktenes sikkerhetskomponenter. Eksempler på slike produktområder inkluderer heisanlegg, leketøy, medisinsk utstyr og personlig verneutstyr. Jf. KI-forordningen artikkel nr. 1 og vedlegg I.

³¹ Med profilering menes automatisert behandling av personopplysninger for å vurdere visse personlige egenskaper. Det handler spesielt om å analysere eller forutsi ulike sider ved en persons arbeidsprestasjoner, økonomiske situasjon, helse, personlige preferanser, interesser, pålitelighet, atferd, plassering (lokasjon) eller bevegelser. Se personvernforordningen artikkel 4 nr. 4.

- evalueringer av personers kredittverdighet og kredittskår,
- risikovurderinger og prissetting i forbindelse med livs- og helseforsikring,
- biometrisk fjernidentifikasjon av personer,
- behandling av søknader om asyl, visum eller oppholdstillatelse og klager på slike vedtak,
- vurdering av om personer har rett til viktige offentlige ytelser og tjenester, inkludert helsetjenester,
- påvirke utfallet av valg til politiske organer eller folkeavstemninger,
- vurderinger av risikoen for at personer begår eller på nytt begår straffbare handlinger.³²

I tillegg defineres flere bruksområder innen sysselsetting og arbeidsledelse som høy risiko. Dette er områder som ikke spesifikt retter deg mot høyere utdanning og forskning, men som det likevel er verdt å merke seg i vår sektor. Disse vil vi komme tilbake til nedenfor.

Kommende veileder fra EU

Det foreligger per i dag ingen veileder fra EU-kommisjonen om bruksområder for kunstig intelligens med høy risiko. Kommisjonen har imidlertid bedt om innspill fra interessenter («stakeholders») om hva en slik veileder bør inneholde, inkludert eksempler på KI-systemer som bør regnes som høy risiko.

Veilederen var planlagt publisert i 2. februar 2026, men fredigstillelse og publisering er nå blitt utsatt.³³

³² Se KI-forordningen artikkel 6 nr. 2 og vedlegg III.

³³ Se [Commission fails to produce high-risk AI guidelines on time | Euractiv](#).

Utdanning og yrkesfaglig opplæring

Innen utdanning og yrkesfaglig opplæring er det fire bruksområder for kunstig intelligens som i forordningen regnes som høy risiko med hensyn til helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter.³⁴

Begrunnelsene for at disse bruksområdene regnes som høy risiko, er de kan ha stor betydning for personers yrkeskarrierer og livssjanser, og at de er inngripende overfor studenter og elever.

Følgende måter å bruke kunstig intelligens på regnes som høy risiko:

1. KI-systemer som bestemmer opptak til utdanningsinstitusjoner og yrkesfaglig opplæring på alle nivåer. Dette kan dreie seg om bruk av KI-systemer i opptak av studenter til universiteter eller høyskoler. Det kan for eksempel være tilfelle dersom Samordna opptak benytter kunstig intelligens for å avgjøre hvilke søkere som får tilbud om studieplass.
2. KI-systemer som evaluerer studentenes læringsutbytte, inkludert styring av læringsprosesser, i utdanningsinstitusjoner og yrkesfaglig opplæring på alle nivåer. Dette kan for eksempel dreie seg om bruk av KI-systemer til sensur av eksamensbesvarelser eller til vurdering av obligatoriske innleveringer og andre typer studentoppgaver. Det kan også dreie seg om bruk av kunstig intelligens i læringsanalyse.³⁵
3. KI-systemer som vurderer hvilket utdanningsnivå det er hensiktsmessig at studenter mottar eller gis tilgang til i utdanningsinstitusjoner og yrkesfaglig opplæring på alle nivåer. Dette kan trolig handle om bruk av KI-systemer til blant annet å vurdere studentenes studieprogresjon og faglig modenhet, slik at de kan få opplæring tilpasset sitt kompetansenivå.
4. KI-systemer som kontrollerer og avdekker fusk eller forsøk på fusk under prøver eller eksamener som avholdes av utdanningsinstitusjoner og i yrkesfaglig

³⁴ Se KI-forordningen vedlegg III, nr. 3, jf. fortalepunkt 56.

³⁵ For diskusjoner av pedagogiske, juridiske og personvernmessige aspekter ved digital læringsanalyse, se NOU 2023: 19.

opplæring på alle nivåer. Dette handler om KI-systemer som registrerer og analyserer data om studentenes atferd ved skoleeksamen, hjemmeeksamen, osv. i den hensikt å avdekke eller forebygge fusk.³⁶

Videre kan anvendelse av kunstig intelligens innen disse bruksområdene føre til at den enkeltes rett til utdanning krenkes. Det kan for eksempel skje dersom bruk av kunstig intelligens i høyere utdanning innebærer uønsket diskriminering basert på rase, etnisitet, funksjonsevne eller kjønn.

Andre former for bruk av kunstig intelligens i utdanning og yrkesfaglig opplæring enn de som er nevnt ovenfor, regnes ikke som høy risiko. Dette kan blant annet gjelde bruk av KI-systemer i følgende sammenhenger:

- Studenters bruk av kunstig intelligens for å tilegne seg faglig kunnskap, for eksempel å finne relevant faglitteratur eller å få forklaringer på begreper eller annet faglig innhold.
- Studenters bruk av kunstig intelligens som «læringsassistent» eller sparringpartner. Eksempler på dette kan være å gi tilbakemeldinger på ideer eller argumenter, utarbeide forslag til oppbygging av oppgaver, eller til språkvask og oversetting av tekster.
- Underviseres bruk av kunstig intelligens til utarbeidelse av undervisningsopplegg eller til å lage forslag til eksamensoppgaver.

Sysselsetting og arbeidsledelse

Innen sysselsetting og arbeidsledelse er det to bruksområder for kunstig intelligens som regnes som høy risiko for helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter.

Begrunnelsene for at de to aktuelle bruksområdene vurderes å innebære høy risiko, er i stor grad de samme som for utdanning og yrkesfaglig opplæring. Det understrekes

³⁶ Utvalget om kunstig intelligens i høyere utdanning fraråder bruk av KI-verktøy for å avdekke fusk eller forsøk på fusk (Malthe-Sørenssen-utvalget 2025: 28-29). På bakgrunn av tilgjengelig forskning, mener utvalget at slike verktøy ikke er nøyaktige og pålitelige nok til å kunne benyttes til dette formålet. Det kan i tillegg være problematisk å benytte resultater fra KI-verktøy som bevis i fuskesaker fordi det er vanskelig å gjøre rede for hvordan KI-verktøy har identifisert eksamensbesvarelser som maskingenerert.

også at bruk av KI innen sysselsetting og arbeidsledelse kan krenke de ansattes opplysnings- og personvern.

Følgende måter å bruke kunstig intelligens på regnes som høy risiko:³⁷

1. KI-systemer til rekruttering eller utvelgelse av jobbsøkere. Det inkluderer blant annet publisering av målrettede stillingsannonser, analyse og filtrering av jobbsøknader, og rangering eller scoring av søkere.
2. KI-systemer for å treffe enkelte typer beslutninger i arbeidsforhold. Det dreier seg om forfremmelser eller oppsigelser av ansatte eller ledere, fordeling av arbeidsoppgaver basert på atferd, personlighet eller personlige egenskaper, og overvåking og evaluering av jobbprestasjoner og atferd.

Begge bruksområdene omfatter rekruttering til og styring eller ledelse av ansatte i alle typer stillinger – administrativt ansatte og ansatte i undervisnings- og forskningsstillinger.

Når det gjelder bruk av kunstig intelligens til fordeling av arbeidsoppgaver, overvåking og evaluering av arbeidsinnsats og -atferd, kan det for universiteter og høyskoler tenkes at dette er mest relevant for visse typer stillinger, kanskje primært i administrasjonen.

Endring av bruksområder med høy risiko

Bruksområdene for kunstig intelligens som i dagens forordning er definert som høy risiko, kan bli revidert og endret, jf. KI-forordningen artikkel 7. Det er EU-kommisjonen som har myndighet til å foreta slike revisjoner og endringer.

Det betyr at kommisjonen i fremtiden kan fjerne bruksområder for kunstig intelligens innen undervisning og yrkesfaglig opplæring som i dag regnes som høy risiko, og legge til nye områder som i dag ikke regnes som høy risiko. Det samme kan skje innen sysselsetting og arbeidsledelse.

EU-kommisjonen kan bare gjøre dette dersom det foreligger pålitelig og konkret dokumentasjon som tilsier at endring – fjerning av eksisterende bruksområder eller supplerings med nye – er nødvendig for fortsatt å ivareta formålene med forordningen.

³⁷ Se KI-forordningen vedlegg III, nr. 4, jf. fortalespunkt 57.

Unntak for visse typer KI-systemer

Videre er det verdt å merke seg at selv om høyrisikosystemer anvendes, er det likevel ikke sikkert at bruken av dem klassifiseres som høy risiko.³⁸ Det er for eksempel tilfelle dersom et høyrisikosystemet anvendes til å forbedre resultatet av en oppgave som tidligere er utført av et menneske. Det er også unntak for KI-systemer som er beregnet på å utføre en forberedende oppgave som blir slutført av et menneske.³⁹

I slike tilfeller sier forordningen at KI-systemer som i utgangspunktet regnes som høy risiko likevel ikke utgjør en betydelig risiko for helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter.

Dersom KI-systemet brukes på en måte som gjør at det kommer inn under ett av disse unntakene, vil kravene som forordningen stiller til høyrisikosystemer ikke gjelde. Heller ikke pliktene for leverandører og idriftsettere av systemene vil gjelde. Nedenfor kommer vi tilbake til hvilke krav og andre plikter det dreier seg om.

Konkrete eksempler på unntakene nevnt ovenfor kan være at KI-systemet brukes til en første vurdering av eksamensbesvarelser, men hvor vurderingene deretter blir evaluert og kvalitetssikret av sensor. Det er imidlertid avgjørende at sensor foretar en reell overprøving og kvalitetssikring av den forberedende og KI-baserte vurderingen. Dersom det ikke skjer, er det i realiteten KI-systemet som bestemmer karakteren.⁴⁰

Det kan også tenkes at unntakene omfatter utarbeidelse av forslag til begrunnelser for karakterer. Men også her er det avgjørende at det foretas en reell overprøving og kvalitetssikring av forslaget fra KI-systemet.

³⁸ Se særlig KI-forordningen artikkel 6 nr. 3 og 4, jf. fortalepunkt 53.

³⁹ Det er også unntak for KI-systemer som brukes til å utføre en snever rutineoppgave eller analyserer beslutningsmønstre eller avviker fra tidligere beslutningsmønstre uten å endre eller påvirke beslutninger eller vurderinger som allerede er gjort av mennesker (jf. KI-forordningen artikkel 6 nr. 3, bokstav c). Et eksempel på det siste kan være at undervisere benytter kunstig intelligens for å vurdere karakterutviklingen i sine fag over tid, i den hensikt å gjøre endringer i pensum eller av selve undervisningsopplegget. *Utvalget om kunstig intelligens i høyere utdanning* diskuterer et liknende scenario i sitt notat om bruk av KI i forbindelse med eksamen, sensur og karakterbegrunnelser (Malthe-Sørenssen-utvalget 2025: 34–35).

⁴⁰ For nærmere drøfting av denne problemstillingen, se Malthe-Sørensen-utvalget 2025: 29.

Krav til høyrisikosystemer

Forordningen stiller krav til oppbygningen og virkemåten til KI-systemer med høy risiko. Kravene fremgår av KI-forordningen artikkel 8–15.

Nedenfor gir vi en kort og skjematisk oversikt over hvilke krav det er snakk om. Følgende krav gjelder for høyrisikosystemer:

- **Risikostyring:** Risikoen for at et høyrisikosystem fører til betydelig skade på helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter skal vurderes og håndteres. Vurdering og håndtering av risiko skal skje under hele KI-systemets levetid. Leverandøren av KI-systemet skal derfor etablere, innføre, dokumentere og vedlikeholde et risikostyringssystem. Risikostyringssystemet skal revideres regelmessig og oppdateres ved behov.⁴¹
- **Dataforvaltning:** Det skal utarbeides rutiner for håndtering av data som benyttes til trening, validering og testing av høyrisikosystemer. Det dreier seg blant annet om rutiner for innsamling og bearbeidelse av data (annotasjon, merking, oppdatering, osv.) som brukes til trenings-, validerings- og testformål. Det handler også om rutiner for kontroll med opprinnelsen til slike data, undersøkelse av og tiltak for å sikre nødvendig representativitet og tiltak for å unngå skjevhet («bias») i datagrunnlaget.⁴²
- **Dokumentasjon:** Det skal foreligge teknisk dokumentasjon av et høyrisikosystem. Den tekniske dokumentasjonen skal blant annet vise hvordan krav som stilles til høyrisikosystem er ivaretatt, og den skal inneholde informasjon om KI-systemets egenskaper, algoritmer og kapasitet. Dokumentasjonen skal holdes oppdatert og den skal være tilgjengelig for nasjonale myndigheter, for eksempel tilsynsorgan.⁴³
- **Sporbarhet:** Et høyrisikosystem skal ha funksjonalitet for automatisk logging av hendelser i systemet. Det kan være hendelser som medfører betydelig risiko for

⁴¹ KI-forordningen artikkel 9, jf. fortalepunkt 65.

⁴² KI-forordningen artikkel 10, jf. fortalepunkt 66–70.

⁴³ KI-forordningen artikkel 11, jf. fortalepunkt 66 og 71.

helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter, for eksempel dataangrep som skader integriteten til systemet. Hendelseslogging skal også hjelpe eksterne brukere eller kunder (idriftsettere) til å overholde sin plikt til å overvåke driften av KI-systemet.⁴⁴

- **Åpenhet:** Det skal foreligge informasjon om KI-systemet rettet mot eksterne brukere eller kunder som anvender systemet (idriftsettere). Informasjonen skal sette dem i stand til å forstå hvordan systemet fungerer, inkludert KI-systemets styrker og begrensninger, og å forstå og bruke utdata på en hensiktsmessig måte. Det skal også foreligge en bruksanvisning for KI-systemet. Bruksanvisningen skal blant annet inneholde kontakinformasjon til leverandøren av systemet og informasjon om systemets tiltenkte formål, nøyaktighet, robusthet og datasikkerhet.⁴⁵
- **Menneskelig tilsyn:** Et høyrisikosystem skal utformes slik at det kan overvåkes og kontrolleres av mennesker mens det er i drift. KI-systemet skal blant annet inneholde overvåkingsverktøy som gjør det mulig å stoppe, overstyre eller å ta direkte kontroll over KI-systemet dersom det er nødvendig. Leverandøren av KI-systemet skal sørge for at eksterne brukere eller kunder (idriftsettere) får den informasjon og opplæring de trenger for å overvåke og kontrollere systemet på en hensiktsmessig måte.⁴⁶
- **Nøyaktighet, robusthet og datasikkerhet:** Et høyrisikosystem skal utformes slik at systemets nøyaktighet, robusthet og datasikkerhet ivaretas gjennom hele levetiden. KI-systemets nøyaktighet skal beskrives i bruksanvisningen (se ovenfor), mens robustheten skal sikres gjennom redundansløsninger, for eksempel reserve- og feilsikringsplaner. Det skal blant annet iverksettes tiltak for å forebygge, oppdage og håndtere risikoen for uautorisert tilgang til og bruk av utdata fra KI-systemet. Det skal også iverksettes tiltak mot forsøk på

⁴⁴ KI-forordningen artikkel 12, jf. fortalepunkt 71.

⁴⁵ KI-forordningen artikkel 13, jf. fortalepunkt 72.

⁴⁶ KI-forordningen artikkel 14, jf. fortalepunkt 73.

manipulasjon av treningsdata og treningskomponenter, og mot at systemet utsettes for skadelige inndata (data laget for at systemet skal gjøre feil).⁴⁷

Leverandører og idriftsettere

I tillegg til at forordningen stiller egne krav til selve KI-systemene, gir den også plikter til leverandører og idriftsettere av KI-systemer med høy risiko.

Ovenfor har vi sett at leverandører kan være universiteter eller høyskoler som utvikler et KI-system, eller som får andre til å utvikle et slikt system for seg. Idriftsettere kan være universiteter eller høyskoler som bestemmer seg for å bruke et KI-system til å løse sine oppgaver og utføre sitt samfunnsoppdrag.

Nedenfor gir vi en kort oversikt over hvilke plikter som leverandører og idriftsettere av KI-systemer med høy risiko har.

Hamskifte – fra idriftsetter til leverandør

Idriftsettere, for eksempel et universitet eller en høyskole, kan under visse betingelser bli leverandør av et KI-system som de selv ikke har utviklet det.⁴⁸ Det kan blant annet skje dersom universitetet eller høyskolen tar i bruk et KI-system med høy risiko under sitt eget navn eller merkevare.

Idriftsettere – universiteter eller høyskoler – kan også bli leverandør i enkelte andre tilfeller, for eksempel dersom det gjøres endringer i et KI-system med begrenset risiko slik at det blir et høyrisikosystem. Et eksempel på dette er en chatbot som trenes og benyttes til å rangere jobbsøkere.

Dersom et universitet eller en høyskole går fra å være idriftsetter til å bli leverandør av et KI-system med høy risiko, må institusjonen overholde de reglene i forordningen som gjelder for høyrisikosystemer og for leverandører av slike systemer.

Plikter for leverandører

Pliktene for leverandører av KI-systemer innen bruksområder med høy risiko finnes i KI-forordningen artikkel 16–22 og 25, men også i flere andre artikler i forordningen.

⁴⁷ KI-forordningen artikkel 15, jf. fortalepunkt 74–78.

⁴⁸ Se særlig KI-forordningen artikkel 25 nr. 1 og 2, jf. fortalepunkt 84 og 86.

Følgende plikter gjelder for leverandører:

- Overholde de kravene som stilles til selve KI-systemet og som er skissert i kulepunktene ovenfor.⁴⁹
- Innføre og dokumentere et kvalitetsstyringssystem for høyrisikosystemer. Kvalitetsstyringssystemet skal inneholde skriftlige retningslinjer, prosedyrer og instruksjoner som sikrer at krav og plikter som gjelder for leverandører blir overholdt.⁵⁰

Kvalitetsstyringssystemet som leverandører av høyrisikosystemer skal etablere, har liknende formål, oppbygning og prosesser som andre ledelses- eller styringssystemer innenfor beslektede områder, for eksempel informasjonssikkerhet og personvern.

Krav til kvalitetsstyringssystemet

KI-forordningen stiller krav til innholdet i kvalitetsstyringssystemet som leverandører av høyrisikosystemer skal innføre og dokumentere. Systemet skal blant annet inneholde

- strategi for overholdelse av KI-forordningen,
- teknikker og prosedyrer for utforming av KI-systemet og kontroll med utformingen av det,
- teknikker og prosedyrer for videreutvikling, kvalitetskontroll og kvalitetssikring av KI-systemet,
- prosedyrer for undersøkelse, testing og validering av KI-systemet,
- prosedyrer for datahåndtering,
- retningslinjer og prosedyrer for risikostyring,
- retningslinjer og prosedyrer for overvåking av KI-systemet etter at det er brakt i omsetning eller tatt i bruk,
- retningslinjer og prosedyrer for forvaltning av all relevant dokumentasjon av og informasjon om KI-systemet,
- beskrivelser av hvordan kvalitetsstyringssystemet er organisert, herunder fordeling av roller, ansvar og oppgaver.⁵¹

⁴⁹ KI-forordningen artikkel 16 bokstav a.

⁵⁰ KI-forordningen artikkel 16 bokstav c.

⁵¹ Se spesielt KI-forordningen artikkel 17 nr. 1.

Videre stilles det krav til leverandører om oppbevaring og tilgjengeliggjøring av dokumentasjon, oppbevaring av hendelseslogger og rapportering av alvorlige hendelser.⁵²

Leverandøren skal også inngå avtaler som regulerer forholdet til tredjeparter som leverer komponenter, verktøy eller tjenester til høyrisikosystem.⁵³

Leverandører skal samarbeide med nasjonale myndigheter og gi dem tilgang til nødvendig dokumentasjon, for eksempel i forbindelse med tilsyn.⁵⁴

Ut over dette, har leverandører av KI-systemer med høy risiko tre andre plikter som det er viktig å være oppmerksom på:

- Gjennomføre samsvarsvurdering og utarbeide samsvarserklæring som dokumenterer at et høyrisikosystem oppfyller kravene i KI-forordningen. For KI-systemer beregnes brukt i utdanning og yrkesfaglig opplæring, sysselsetting og arbeidsledelse kan leverandøren selv gjøre samsvarsvurderingen.⁵⁵
- Innføre og dokumentere et system for overvåking av et høyrisikosystem etter at det er brakt i omsetning eller tatt i bruk. Overvåkingssystemet skal registrere data om KI-systemets virkemåte slik at det blir mulig for leverandøren å oppdage avvik fra reglene i forordningen.⁵⁶
- Iverksette korrigerende tiltak dersom et høyrisikosystem ikke samsvarer med kravene i forordningen etter at det er brakt i omsetning eller tatt i bruk. Tiltakene skal sørge for at avvik fra kravene i forordningen lukkes.⁵⁷

⁵² KI-forordningen artikkel 16 bokstav d og e, og artikkel 73.

⁵³ KI-forordningen artikkel 25 nr. 4, jf. foralepunkt 88–90.

⁵⁴ KI-forordningen artikkel 21.

⁵⁵ Dette gir leverandøren rett og plikt til å CE-merke KI-systemer med høy risiko som omsettes på det europeiske markedet. Jf. KI-forordningen artikkel 16 bokstav f–h, og artikkel 43, 47 og 48.

⁵⁶ KI-forordningen artikkel 72, jf. foralepunkt 155.

⁵⁷ KI-forordningen artikkel 20, jf. foralepunkt 81.

Plikter for idriftsettere

Idriftsettere av KI-systemer innen bruksområder med høy risiko kan bruke systemet på måter som medfører betydelig skade med hensyn til helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter. Det kan være tilfelle dersom systemet brukes til formål som det ikke er egnet for eller dersom det gis tilgang til opplysninger som systemet ikke er sikkert nok til å behandle. Derfor har også idriftsettere, for eksempel universiteter eller høyskoler, plikter etter KI-forordningen. Disse fremgår av artikkel 26 og 27 i forordningen.⁵⁸

Pliktene for idriftsettere er ikke like omfattende som for leverandører. Det kreves for eksempel ikke at idriftsettere innfører og dokumenterer et kvalitetsstyringssystem.

Følgende plikter gjelder for idriftsettere av høyrisikosystemer:

- Iverksette tiltak som sørger for at KI-systemet brukes i samsvar med bruksanvisningen fra leverandøren.⁵⁹
- Føre menneskelig tilsyn med KI-systemet etter at det er tatt i bruk.⁶⁰
- Sikre at inndata er relevante og representative sett i lys av formålet med bruken av KI-systemet.⁶¹
- Overvåke driften av KI-systemet.⁶²
- Informere leverandøren og tilsynsmyndigheten dersom høyrisikosystem fortsatt utgjør en risiko for helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter, og avslutte bruken av det aktuelle systemet.⁶³

⁵⁸ Jf. også fortalepunkt 91–96.

⁵⁹ KI-forordningen artikkel 26 nr. 1.

⁶⁰ KI-forordningen artikkel 26 nr. 2.

⁶¹ KI-forordningen artikkel 26 nr. 4.

⁶² KI-forordningen artikkel 26 nr. 5.

⁶³ KI-forordningen artikkel 26 nr. 5, jf. artikkel 79 nr. 1.

- Informere leverandøren og tilsynsmyndigheten om alvorlige hendelser ved bruk av KI-systemet.⁶⁴
- Oppbevare automatiske hendelseslogger som KI-systemet genererer.⁶⁵
- Gjennomføre vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA), jf. personvernforordningen (GDPR) artikkel 35.⁶⁶
- Informere egne ansatte og ledere, eventuelt også studenter, om bruken av KI-systemet.⁶⁷
- Informere personer, for eksempel studenter eller ansatte, dersom de er gjenstand for beslutninger som helt eller delvis er fattet av et høyrisikosystem.⁶⁸
- Samarbeide med tilsynsmyndigheten.⁶⁹

Idriftsettere som er offentlige virksomheter, inkludert universiteter eller høyskoler, skal også gjennomføre en vurdering av konsekvenser for grunnleggende rettigheter (FRIA) før visse typer høyrisikosystem tas i bruk.⁷⁰ Denne plikten gjelder for KI-systemer med

⁶⁴ KI-forordningen artikkel 26 nr. 5. Med alvorlige hendelser menes for eksempel omfattende skader på eiendom eller naturmiljøet, dødsfall eller alvorlig personskade, brudd på personvernet eller krenkelser av diskrimineringsvernet, jf. artikkel 3 nr. 49.

⁶⁵ KI-forordninger artikkel 26 nr. 6.

⁶⁶ KI-forordninger artikkel 26 nr. 9.

⁶⁷ KI-forordninger artikkel 26 nr. 7.

⁶⁸ KI-forordninger artikkel 26 nr. 11. Plikten gjelder for høyrisikosystemer i vedlegg III, og omfatter derfor KI-systemer innen utdanning og yrkesfaglig opplæring, sysselsetting og arbeidsledelse.

⁶⁹ KI-forordninger artikkel 26 nr. 12.

⁷⁰ KI-forordningen artikkel 27, jf. fortalepunkt 93 og 96. Det er utarbeidet en del veiledningsmateriell for gjennomføring av FRIA. Et eksempel på en praktisk rettet veiledning, laget av Institut for Menneskerettigheter i Danmark og European Center for Not-for-Profit Law, er tilgjengelig her: [ECNL DIHR Guide to FRIA Dec 2025.pdf](#).

høy risiko som brukes innen utdanning og yrkesfaglig opplæring, sysselsetting og arbeidsledelse.

Idriftsetteren skal informere tilsynsmyndigheten når konsekvensvurderingen er gjennomført. Videre skal vurderingen oppdateres dersom det skjer endringer som medfører at den opprinnelige vurderingen ikke lenger er korrekt.⁷¹ Det kan være tilfelle dersom et KI-system får tilgang til nye typer inndata, for eksempel sensitive personopplysninger, eller systemet brukes til andre formål enn tidligere.

Dersom det også skal utarbeides en vurdering av personvernkonsekvenser for høyrisikosystemet (DPIA), kan denne foretas sammen med vurderingen av konsekvenser for grunnleggende rettigheter (FRIA).⁷²

Registrering av høyrisikosystemer

Leverandører av høyrisikosystemer i høyere utdanning og forskning, for eksempel systemer beregnet for evaluering av læringsutbytte eller opptak til studier, skal registrere KI-systemet i en europeisk database.⁷³ Databasen skal opprettes og drives i regi av EU-kommisjonen.

Idriftsettere i høyere utdanning og forskning som er offentlige virksomheter, skal registrere seg i den samme databasen. Deretter skal de velge hvilke høyrisikosystemer de ønsker å anvende. Dersom systemet som idriftsetteren ønsker å bruke ikke er registrert i EUs database, kan systemet ikke tas i bruk og idriftsetteren skal varsle leverandøren, eventuelt distributøren, om at registrering mangler.⁷⁴

Registreringer i EU-databasen vil vanligvis være offentlig tilgjengelige.

Forklaring på KI-beslutninger

Personer, for eksempel studenter og ansatte i høyere utdanningsinstitusjoner, har rett til å få en forklaring på beslutninger fattet på grunnlag av utdata fra et KI-system med høy risiko. Plikten til forklaring gjelder for idriftsettere som benytter høyrisikosystemer til å fatte beslutninger som har rettsvirkninger for den enkelte, eller som i betydelig grad

⁷¹ KI-forordningen artikkel 27 nr. 2 og 3.

⁷² KI-forordningen artikkel 27 nr. 4.

⁷³ KI-forordningen artikkel 16 bokstav i. Jf. artikkel 49 nr. 3 og artikkel 71.

⁷⁴ KI-forordningen artikkel 26 nr. 8. Jf. artikkel 49 og 71.

medfører negative konsekvenser for enkeltpersoners helse, sikkerhet eller grunnleggende rettigheter.⁷⁵

I høyere utdanningsinstitusjoner kan retten til forklaring gjelde dersom et KI-system benyttes i sensur av eksamensbesvarelser eller ved opptak til studier. Forklaringen skal blant annet inneholde en klar og meningsfull redegjørelse av hvilken rolle KI-systemet har spilt i beslutningen.

⁷⁵ KI-forordningen artikkel 86, jf. fortalepunkt 171.

Kapittel 4: Begrenset og minimal risiko

I KI-forordningen vurderes enkelte bruksområder for kunstig intelligens å innebære begrenset og minimal risiko for skade med hensyn til helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter.

I dette kapitlet gir vi først en kort oversikt over bruksområder for kunstig intelligens med begrenset risiko. Deretter følger en gjennomgang av plikter som leverandører og idriftsettere av KI-systemer innen disse bruksområdene har.

Til sist omtaler vi hva som menes med KI-systemer med minimal risiko, og som ikke omfattes av reglene i KI-forordningen.

Begrenset risiko

Det er tillatt å utvikle, omsette og bruke KI-systemer innen bruksområder med begrenset risiko. Samtidig stilles det mindre strenge krav til både leverandører og idriftsettere av slike systemer sammenliknet med høyrisikosystemer.

Bruksområder for kunstig intelligens med begrenset risiko, og plikter for leverandører og idriftsettere av slike KI-systemer, reguleres i KI-forordningen artikkel 50.

Følgende KI-systemer vurderes å innebære begrenset risiko:

- KI-systemer som samhandler direkte med sluttbrukere, for eksempel chatboter som benyttes av studenter og ansatte. Her kreves det at **leverandøren** informerer sluttbrukerne om at de samhandler med et KI-system (med mindre det er åpenbart).⁷⁶
- KI-systemer som produserer syntetisk innhold (lyd, bilder, video eller tekst). Her kreves det at **leverandøren** merker det syntetiske innholdet som KI-systemet produserer. Merkingen skal være i et maskinlesbart format. Det stilles i tillegg enkelte andre krav til leverandører av slike systemer, blant annet at KI-systemet er robust og pålitelig.⁷⁷

⁷⁶ KI-forordningen artikkel 50 nr. 1, jf. fortalepunkt 132.

⁷⁷ KI-forordningen artikkel 50 nr. 2, jf. fortalepunkt 133.

- KI-systemer for gjenkjenning av følelser hos enkeltpersoner. Her kreves det at **idriftsetteren** informerer sluttbrukerne om at systemet er tatt i bruk. Idriftsetteren skal behandle personopplysninger som benyttes av KI-systemet i samsvar med kravene i personvernforordningen (GDPR). Disse pliktene gjelder også idriftsettere av KI-systemer for biometrisk kategorisering av personer.⁷⁸
- KI-systemer som produserer dypforfalskninger. Her kreves det at **idriftsetteren** informerer sluttbrukerne om at det dreier seg om dypforfalskninger.⁷⁹

Til slutt kreves det at **idriftsettere** at KI-systemer som produserer tekst for å informere offentligheten om forhold eller saker av allmenn interesse, skal informere om at teksten er kunstig produsert eller manipulert.⁸⁰

Leverandører og idriftsettere skal formidle informasjonen de er pålagt å gi til sluttbrukerne på en klar og tydelig måte. Informasjonen skal gis første gang sluttbrukerne samhandler med KI-systemet eller blir eksponert for KI-produsert innhold.⁸¹

KI med begrenset risiko i høyere utdanning og forskning

KI-systemer med begrenset risiko i høyere utdanning og forskning, inkluderer for eksempel systemer som produserer bilder eller video av historiske hendelser eller steder (dypforfalskning).

Andre eksempler på bruk av kunstig intelligens som i henhold til forordningen innebærer begrenset risiko kan være å

- oppsummere pensumlitteratur,
- forklare faglige begreper,

⁷⁸ KI-forordningen artikkel 50 nr. 3, jf. fortalepunkt 132.

⁷⁹ KI-forordningen artikkel 50 nr. 4, jf. fortalepunkt 134. KI-forordningen definerer dypforfalskning som KI-produsert innhold (lyd, bilder eller video) som likner virkelige personer, gjenstander, steder eller hendelser, og som feilaktig kan fremstå som autentiske og sannferdige. KI-forordningen artikkel 3 nr. 60.

⁸⁰ KI-forordningen artikkel 50 nr. 4, jf. fortalepunkt 134.

⁸¹ Status i januar 2026, er at EU-kommisjonen har utarbeidet første utkast til regler om beste praksis for kravene som forordningen stiller til (i) leverandører av KI-systemer om merking av KI-generert innhold og (ii) idriftsettere av KI-systemer som genererer dypforfalskninger. Se [First Draft Code of Practice on Transparency of AI-Generated Content | Shaping Europe's digital future](#).

- lage sammendrag av forelesningsopptak,
- utarbeide nye undervisningsopplegg,
- lage forslag til eksamensoppgaver,
- generere utkast til eller kvalitetssikre begrunnelser for karakter.

Mange av bruksområdene for kunstig intelligens som Malthé-Sørenssen-utvalget gir oversikt over i sitt notat om eksamen, sensur og karakterbegrunnelser, vil trolig innebære begrenset risiko. Se spesielt Malthé-Sørenssen 2025: 7-8.

Dersom det i vitenskapelig forskning benyttes KI-systemer som ikke er unntatt fra reglene i forordningen, kan eksempler på begrenset risiko være å

- lage oversikter over forskningslitteraturen på feltet,
- generere forskningsspørsmål/problemstillinger,
- utvikle hypoteser eller forklaringsmodeller,
- analysere innsamlede forskningsdata,
- fremstille og analysere syntetiske forskningsdata,
- simulere fagfellevurderinger.

Minimal risiko

I KI-forordningen vurderes enkelte bruksområder for kunstig intelligens å innebære minimal risiko. Dette er bruksområder hvor risikoen for helse, sikkerhet og grunnleggende rettigheter er så liten at utvikling, omsetning og bruk ikke reguleres. KI-systemer innenfor disse bruksområdene faller derfor helt utenfor virkeområdet til regelverket.

Eksempler på bruksområder med minimal risiko inkluderer blant annet kunstig intelligens som brukes til filtrering av e-post og i gaming/onlinespill. Andre eksempler er kunstig intelligens i atferdsbaserte anbefalingssystemer og som benyttes i bildefiltre eller til stavekontroll.

Kapittel 5: Nedstrøms leverandører, sandkasse og håndheving

I dette kapitlet gir vi en oppsummering av enkelte andre regler i KI-forordningen som det er viktig eller nyttig å kjenne til. Dette omfatter regler som leverandører av KI-systemer i høyere utdanning og forskning bør være særlig oppmerksomme på, og reglene som gjelder for opprettelse og drift av en regulatorisk sandkasse for kunstig intelligens i Norge.

Avslutningsvis vil vi si litt om tilsyn med og sanksjoner for brudd på regelverket. Vi vil også si litt om organer på EU-nivå som er opprettet med hjemmel i forordningen.

KI-modeller og nedstrøms leverandører

I kapittel 1 har vi sett at KI-forordningen stiller krav til leverandører av KI-modeller for allmenne formål. Vi har også sett at slike KI-modeller skiller seg fra KI-systemer ved at de har svært stor regnekraft, de er trent på store mengder data og de kan brukes til å utføre en rekke forskjellige oppgaver.

De aller fleste av kravene som forordningen stiller til leverandører av denne typen kunstig intelligens, har trolig begrenset relevans i høyere utdanning og forskning. Det skyldes at kravene primært gjelder for KI-tjenester som tilbys av store internasjonale selskaper (OpenAI, Anthropic, Google, Meta, osv.), se KI-forordningen artikkel 51–56.⁸²

Det som likevel er av særlig interesse i vår sektor, er at universiteter, høyskoler og andre forvaltningsorganer kan benytte KI-modeller for allmenne formål til å utvikle sine egne KI-systemer. KI-modeller for allmenne formål kan altså benyttes som underliggende teknologi i egenutviklede KI-systemer. Eksempler på dette kan være KI-assistenter eller samtaleroboter i undervisning og læring som er laget med utgangspunkt i store språkmodeller (ChatGPT, Claude, osv.).⁸³ Virksomheter som

⁸² EU-kommisjonen har publisert en veileder om hvilke plikter leverandører av KI-modeller for allmenne formål har ([Guidelines on the scope of obligations for providers of general-purpose AI models under the AI Act | Shaping Europe's digital future](#)). Den har også publisert anbefalinger («Code of Practice») om hvordan krav til sikkerhet, åpenhet og opphavsrett kan etterleves ([The General-Purpose AI Code of Practice | Shaping Europe's digital future](#)).

⁸³ For mer informasjon om KI-assistenter i høyere utdanning og forskning, se *Sikt KI-assistent (KI-assistent)*. I veilederen *Kvalitet i fleksibel opplæring og utdanning*, laget av Fleksibel utdanning Norge, finnes andre eksempler på undervisningsrelaterte KI-assistenter og samtaleroboter ([Fordypning: Å tilpasse samtaleroboter - Fleksibel utdanning Norge](#)). For oversikt over og kategorisering av ulike typer KI-assistenter, se tidligere omtalt veileder fra ekspertgruppen for ansvarlig innføring og bruk av KI-assistenter i arbeidslivet, kapittel 2.5 ([KI-assistenter i arbeidslivet - en praktisk guide - regjeringen.no](#)).

integrerer KI-modeller i egenutviklede KI-systemer, inkludert KI-assistenter eller samtaleroboter, betegnes i forordningen som nedstrøms leverandører.⁸⁴

Flere virksomheter i høyere utdanning og forskning er allerede nedstrøms leverandører, mens andre har konkrete ambisjoner om å bli det.⁸⁵ De driver derfor med utvikling av KI-systemer hvor KI-modeller for allmenne formål er underliggende teknologi – eller planlegger å gjøre det. For disse virksomhetene er det viktig å merke seg at leverandører av de store KI-modellene, for eksempel OpenAI eller Google, har plikt til å utarbeide, oppdatere og gjøre tilgjengelig dokumentasjon som setter dem i stand til å

- forstå modellenes kapabiliteter, styrker og begrensninger,
- oppfylle sine plikter dersom de utvikler KI-systemer med høy eller begrenset risiko.⁸⁶

Det innebærer altså at leverandører av KI-modeller for allmenne formål skal gi relevant, oppdatert og kvalitetssikret informasjon til alle virksomheter som benytter modellene i sine egne KI-systemer. Mer konkret betyr dette at dersom en av de store språkmodellene – la oss si ChatGPT – brukes av et universitet (nedstrøms leverandør) til å utvikle et KI-system med høy risiko, for eksempel til å styre studentenes læring, skal informasjonen fra modell-leverandøren (OpenAI) hjelpe universitetet til å overholde de plikter som gjelder for leverandører av høyriskosystemer. Informasjon fra modell-leverandøren kan for eksempel inkludere risikovurderingen av KI-modellen

⁸⁴ KI-forordningen artikkel 2 nr. 68.

⁸⁵ Et eksempel på dette er chatboten Nora, utviklet av Nord universitet for å forbedre søkefunksjonaliteten på universitets hjemmesider. Nora er laget med ChatGPT som underliggende teknologi, det vil si at chatboten baserer seg på en KI-modell for allmenne formål. Nord universitet blir dermed en nedstrøms leverandør. Se [Nora | Nord universitet](#).

⁸⁶ Se KI-forordningen artikkel 53 nr. 1, bokstav b. Informasjonsplikten gjelder ikke for leverandører av KI-modeller som tilbys under lisenser med fri og åpen kildekode. Forutsetningen er at KI-modellene ikke medfører systemisk risiko. For omtale av KI-modeller med systemisk risiko, se tekstboks nedenfor.

eller i modell-/systemkortet.⁸⁷ Universitetet kan deretter legge denne informasjonen til grunn for arbeidet med å utvikle sitt eget høyrisikosystem.⁸⁸

Skulle universitetet tilby sitt egenutviklede høyrisikosystemet til andre virksomheter i eller utenfor høyere utdannings- og forskningssektoren, blir disse virksomhetene idriftsettere. De må derfor overholde de plikter som gjelder for idriftsettere av høyrisikosystemer. Også idriftsettere er avhengig av informasjon, inkludert risikovurderinger og systemkort, fra aktører høyere i verdikjeden (modell- og systemleverandører). Informasjonen vil blant annet kunne brukes i vurderinger av hvordan kunstig intelligens påvirker enkeltpersoners grunnleggende rettigheter (FRIA).⁸⁹

KI-modeller med systemisk risiko

Forordningen har egne krav til leverandører av KI-modeller for allmenne formål med systemisk risiko.⁹⁰ Dette er KI-modeller som på grunn av sin ytelse og rekkevidde kan medføre særlig store skadevirkninger, for eksempel på tvers av sektorer eller land. Her kan det dreie seg om skade med hensyn til folkehelsen, offentlig sikkerhet, grunnleggende rettigheter eller samfunnet som sådan. Samtidig kan skadevirkningene spre seg til nedstrøms systemer, det vil si KI-systemer som benytter modellene som underliggende teknologi.⁹¹

Om KI-modeller innebærer systemisk risiko eller ikke, avgjøres av regnekraften som brukes til trening av modellene (antallet flyttallsoperasjoner). I tillegg kan EU-kommisjonen bestemme at KI-modeller for allmenne formål innebærer systemisk risiko.

⁸⁷ Modellkort («model card») eller systemkort («system card») er et dokument som forklarer viktige kjennetegn ved KI-modellen eller -systemet. Det dreier seg typisk om modellen eller systemets styrker og svakheter, hvordan modellen eller systemet er bygget opp, hvilke data og treningsmetoder som er brukt, hvilke sikkerhetstester som er gjennomført, og hvilke risikoer som finnes. Se for eksempel OpenAI 2025 eller Anthropic 2025.

⁸⁸ I enkelte tilfeller kan et KI-system som er integrert med en KI-modell for allmenne formål, være et KI-system for allmenne formål (KI-forordningen fortalepunkt 97 og 100 og artikkel 3 nr. 66). Vi går ikke nærmere inn på denne problemstillingen her, men se EU-kommisjonens veileder om plikter for leverandører av KI-modeller for allmenne formål, kapittel 3.1.3 ([Guidelines on the scope of obligations for providers of general-purpose AI models under the AI Act | Shaping Europe's digital future](#)).

⁸⁹ Se for eksempel Oueslati og Staes-Polet 2025 for analyser av fordelingen av ansvar og oppgaver i denne typen verdikjeder.

⁹⁰ Se KI-forordningen artikkel 55, jf. fortalepunkt 114 og 115.

⁹¹ KI-forordningen artikkel 3 nr. 65.

Også leverandører av KI-modeller med systemisk risiko har plikt til å utarbeide, oppdatere og tilgjengeliggjøre dokumentasjon for nedstrøms leverandører, som nevnt ovenfor.⁹²

EU-kommisjonen skal offentliggjøre en liste over KI-modeller for allmenne formål med systemisk risiko.⁹³

EU-kommisjonen skal dessuten føre tilsyn med og håndheve reglene som gjelder for leverandører av KI-modeller for allmenne formål.⁹⁴

Regulatorisk sandkasse

Hvert land skal opprette en regulatorisk sandkasse for kunstig intelligens. Nærmere regler om nasjonale regulatoriske sandkasser finner i KI-forordningen artikkel 57–63.⁹⁵

I Norge har Digitaliseringsdirektoratet fått i oppdrag å opprette og drive en slik sandkasse.⁹⁶ Det skal skje i samarbeid med Datatilsynet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, og planen er at den regulatoriske sandkassen skal være operativ i løpet av 2026.⁹⁷ Sandkassen kan benyttes av leverandører av KI-systemer i høyere utdanning og forskning.

Den nye regulatoriske sandkassen vil tilby rådgiving og veiledning for leverandører som utvikler KI-systemer, slik at systemene er i samsvar med kravene i KI-forordningen. Det innebærer blant annet at sandkassen skal bidra til å identifisere og håndtere risiko for skadevirkninger. Sandkassen skal også bidra til å bygge kompetanse om hvordan regelverket kan anvendes og til utvikling av beste praksis.

⁹² KI-forordningen artikkel 55 nr. 1.

⁹³ KI-forordningen artikkel 52 nr. 6.

⁹⁴ KI-forordningen artikkel 88, jf. fortalepunkt 162.

⁹⁵ Den nye regulatoriske sandkassen kommer i tillegg til et tilsvarende tilbud his Datatilsynet. I Datatilsynets sandkasse har blant annet NTNU deltatt med et prosjekt om Microsoft 365 Copilot. Se [Sandkassensiden i Datatilsynet](#).

⁹⁶ Den regulatoriske sandkassen vil inngå som en del av Digitaliseringsdirektoratets nye KI-senter («KI-Norge»). Se [Digdir etablerer KI Norge i Digdir](#).

⁹⁷ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets forslag til lov om kunstig intelligens inneholder hjemmel for at regjeringen kan gi forskrift om innretning og drift av den regulatoriske sandkassen, jf. § 7 i lovforslaget ([horingsnotat-utkast-til-ki-lov131652.pdf](#)).

Forordningen inneholder i tillegg regler om andre forhold knyttet til den regulatoriske sandkassen. Det dreier seg for eksempel om behandling av personopplysninger i forbindelse med utvikling av visse typer KI-systemer og om testing av høyrisikosystemer utenfor den regulatoriske sandkassen.

Koordinerende tilsynsmyndighet

KI-forordningen artikkel 70 og 74–84 har bestemmelser om tilsyn med og håndheving av krav og plikter i regelverket. Det som er særlig verdt å merke seg her, er at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) er utpekt som koordinerende markedstilsynsmyndighet i Norge.⁹⁸

Rollen som koordinerende markedstilsynsmyndighet innebærer blant annet at Nkom vil være nasjonalt kontaktpunkt for forordningen og skal sikre enhetlig tilsyn med forordningen på tvers av sektorer. Nkom skal dessuten føre tilsyn med KI-systemer som reguleres i forordningen, inkludert høyrisikosystemer innen utdanning og yrkesfaglig opplæring, sysselsetting og arbeidsledelse.

Nkom kan be om tilgang til dokumentasjon fra leverandører og idriftsettere av KI-systemer. Det samme kan myndigheter som håndhever eller fører tilsyn med EU-regler om beskyttelse av grunnleggende rettigheter, for eksempel Datatilsynet.

Enhver person eller virksomhet som mener at en leverandør eller idriftsetter ikke overholder bestemmelsene i forordningen, kan klage dette inn til tilsynsmyndigheten.

Sanksjoner for regelbrudd

KI-forordningen artikkel 99–101 regulerer sanksjoner og overtredelsesgebyr ved brudd på visse krav og plikter i regelverket. Her fremgår det at hvert land kan avgjøre at offentlige virksomheter skal unntas fra forordningens gebyrbestemmelser.

I den norske KI-loven som var på høring i 2025, foreslår Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet at disse bestemmelsene likevel skal gjelde også for offentlige virksomheter.⁹⁹ Dersom forslaget vedtas av Stortinget, betyr det at statlige universiteter, høyskoler og andre forvaltningsorganer i høyere utdanning og forskning kan ilegges gebyr for regelbrudd.

⁹⁸ Se § 3 i Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets forslag til lov om kunstig intelligens ([horingsnotat-utkast-til-ki-lov131652.pdf](#)).

⁹⁹ Se § 5 i Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets forslag til lov om kunstig intelligens ([horingsnotat-utkast-til-ki-lov131652.pdf](#)).

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet foreslår også at forordningens beløpsgrenser for overtredelsesgebyr skal gjelde for offentlige virksomheter. Følgende beløpsgrenser vil dermed kunne gjelde i offentlig sektor, inkludert utdannings- og forskningssektoren, dersom departementets forslag vedtas:

- Brudd på forbudet mot omsetning og bruk av KI-systemer med uakseptabel risiko, kan føre til bøter på opptil 35 mill. euro (omkring 395 mill. norske kroner pr. februar 2026).¹⁰⁰
- Brudd på en rekke andre bestemmelser i forordningen, inkludert plikter som leverandører og idriftsettere har med hensyn til KI-systemer med høy og begrenset risiko, kan føre til bøter på opptil 15 mill. euro (omkring 169 mill. norske kroner pr. februar 2026).¹⁰¹
- Å gi feilaktig, ufullstendig eller villedende informasjon til blant annet tilsynsmyndigheter, kan føre til bøter på opptil 7,5 mill. euro (omkring 85 mill. norske kroner pr. februar 2026).¹⁰²

Beløpsgrensene for overtredelsesgebyr i forordningen er maksimalgrenser. De angir derfor det høyeste overtredelsesgebyret som det er mulig å ilegges for brudd på de aktuelle bestemmelsene.¹⁰³

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet foreslår i tillegg at det kan ilegges tvangsmulkt dersom pålegg om lukking av regelavvik ikke følges opp av de ansvarlige for avviket.¹⁰⁴ Også virksomheter i høyere utdanning og forskning kan ilegges tvangsmulkt. Dette er ment å styrke håndhevingen både av den norske KI-loven og KI-forordningen.

¹⁰⁰ KI-forordningen artikkel 99 nr. 3.

¹⁰¹ KI-forordningen artikkel 99 nr. 4.

¹⁰² KI-forordningen artikkel 99 nr. 5.

¹⁰³ EU-kommisjonen kan ilegge leverandører av de mest avanserte og kraftigste grunnmodellene – KI-modeller for allmenne formål – overtredelsesgebyr på opptil 15 mill. euro, eller 3 % av den samlede omsetningen i det foregående regnskapsåret. Jf. KI-forordningen artikkel 101 nr. 1.

¹⁰⁴ Se § 6 i Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets forslag til lov om kunstig intelligens ([horingsnotat-utkast-til-ki-lov131652.pdf](#)).

KI-organer på EU-nivå

KI-forordningen oppretter en rekke organer på EU-nivå, jf. spesielt KI-forordningen artikkel 64–68.¹⁰⁵ EU-organene skal blant annet sørge for at gjennomføringen av regelverket skjer på en harmonisert og samordnet måte på tvers av land. De har også ansvar for veiledning om hvordan regelverket skal forstås og praktiseres.

De viktigste organene er KI-kontor og Det europeiske KI-rådet. I tillegg opprettes et rådgivende forum og et vitenskapspanel.

KI-kontoret

Forordningen oppretter et KI-kontor («the AI Office») under EU-kommisjonen.¹⁰⁶ KI-kontorets ansvar og oppgaver inkluderer blant annet å

- koordinere politikk på KI-området og bidra til samarbeid mellom EU-organer, eksperter og akademika,
- utarbeide og anbefale standard kontraktsvilkår i avtaler mellom leverandører av høyrisikosystemer og underleverandører,
- utarbeide og kontrollere etterlevelsen av atferdsregler,
- føre tilsyn med leverandører av KI-modeller for allmenne formål, kreve retting av regelbrudd og ilegge sanksjoner ved manglende regeletterlevelse,
- undersøke/evaluere KI-modeller for allmenne formål med systemisk risiko på EU-nivå,
- bistå nasjonale tilsynsmyndigheter.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Artikkel 69 regulerer nasjonale tilsynsmyndigheters muligheter til å søke råd fra vitenskapspanelet i forbindelse med deres håndheving av regelverket.

¹⁰⁶ Se [European AI Office | Shaping Europe's digital future](#).

¹⁰⁷ Spesielt dersom tilsyn med et høyrisikosystem vanskeliggjøres av at leverandøren av KI-modellen for allmenne formål som KI-systemet bygger på ikke etterkommer forespørsel om tilgang til dokumentasjon om modellens oppbygning og virkemåte.

Det europeiske KI-rådet

I KI-rådet («European Artificial Intelligence Board») deltar hvert EU-land med én representant hver.¹⁰⁸ EFTA-landene har status som observatører i rådet (med talerett, men uten stemmerett). Nasjonal kommunikasjonsmyndighet representerer Norge i KI-rådet.

KI-rådets ansvar og oppgaver inkluderer blant annet å

- gi støtte og råd til EU-kommisjonen (KI-kontoret), medlemslandene og nasjonale organer, for eksempel tilsynsmyndigheter, slik at regelverket blir praktisert på en effektiv og konsistent måte,
- utarbeide og publisere råd, anbefalinger og veiledninger,
- bidra til utarbeidelse av retningslinjer, spesifikasjoner og standarder for etterlevelse av regelverket.

KI-rådet kan opprette permanente undergrupper, blant annet for nasjonale tilsynsmyndigheter.

Rådgiverforum og vitenskapspanel

Ut over KI-kontoret og KI-rådet, oppretter forordningen to andre KI-organer på EU-nivå. Det første av dem er rådgiverforumet («Advisory Forum»)¹⁰⁹ Forumet skal rådggi og bidra med teknisk ekspertise inn mot KI-rådet og KI-kontoret.

Rådgiverforumet skal bestå av tekniske eksperter som representanter ulike «stakeholders», for eksempel industrien, oppstartsbedrifter, sivilsamfunnet og akademia. Medlemmene i rådgiverforumet utnevnes av EU-kommisjonen.

Det andre organet er vitenskapspanelet, som vil ha omkring 60 medlemmer. Vitenskapspanelet ansvar og oppgaver inkluderer blant annet å

¹⁰⁸ Se [AI Board | Shaping Europe's digital future](#).

¹⁰⁹ Status i november 2025, er at medlemmene av rådgiverforumet ikke er oppnevnt. Se [European Commission launches call for applications to join AI Act Advisory Forum | Shaping Europe's digital future](#).

- gi råd til KI-kontoret, spesielt når det gjelder reglene om KI-modeller (og systemer) for allmenne formål,
- gi råd om kategorisering av KI-modeller for allmenne formål som kan innebære systemisk risiko og varsle KI-kontoret om slike modeller,
- bidra til utvikling av verktøy og metoder for vurdering av kapasiteten til KI-modeller (og systemer) for allmenne formål,
- bistå nasjonale tilsynsmyndigheter dersom de ber om assistanse.

EU-kommisjonen utnevner medlemmene i vitenskapspanelet basert på deres tekniske ekspertise. Norge kan delta med tekniske eksperter i vitenskapspanelet på lik linje med eksperter fra EU-land.¹¹⁰

¹¹⁰ Hvert EU- og EFTA-land kan være representert i vitenskapspanelet med én ekspert. 20 prosent av ekspertene i panelet kan komme fra land utenfor EU og EFTA. Status i november 2025, er at medlemmene av vitenskapspanelet ikke oppnevnt. Se [Commission seeks experts for AI Scientific Panel | Shaping Europe's digital future](#). Det er imidlertid vedtatt en gjennomføringslov som blant annet gir regler om vitenskapspanelet's sammensetning, organisering og oppgaver. Se [Commission adopts implementing act to establish a scientific panel under the AI Act | Shaping Europe's digital future](#).

Referanser

Anthropic (2025): *System Card: Claude Sonnet 4.5*. [Claude Sonnet 4.5 System Card](#), sist besøkt 28.11.2025.

Datatilsynet: *Sandkassesiden*. [Sandkassesiden | Datatilsynet](#), sist besøkt 28.11.2025.

Det europeiske KI-rådet. [AI Board | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

Digitaliseringsdirektoratet (2025): *Digitaliseringsrundskrivet 2025*. [Digitaliseringsrundskrivet – regjeringen.no](#), sist besøkt 28.11.2025.

Digitaliseringsdirektoratet (2025): *Digdir etablerer KI-Norge*. [Digdir etablerer KI Norge | Digdir](#), sist besøkt 28.11.2025.

Digitaliseringsdirektoratet og Samarbeidsrådet for styring og koordinering av tjenester i e-forvaltningen (Skate) (2023): *Forvaltning og bruk av data i offentlig sektor – et nytt digitalt landskap for EU/EØS*. [Forvaltning og bruk av data i offentlig sektor – Et nytt digitalt landskap for EU/EØS | Digdir](#), sist besøkt 28.11.2025.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (2026): *Karianne Tung reiser til Brussel for å diskutere EUs digitale regelverk*. [Karianne Tung reiser til Brussel for å diskutere EUs digitale regelverk – regjeringen.no](#), sist besøkt 13.02.2026.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (2025): *Lov om kunstig intelligens i Norge sendes nå på høring*. [Lov om kunstig intelligens i Norge sendes nå på høring – regjeringen.no](#), sist besøkt 28.11.2025.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (2025): *Høringsnotat – gjennomføring av forordningen om kunstig intelligens (KI-forordningen)*. [høringsnotat-utkast-til-ki-lov131652.pdf](#), sist besøkt 28.11.2025.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (2024): *Fremtidens digitale Norge. Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030*. [Fremtidens digitale Norge – regjeringen.no](#), sist besøkt 28.11.2025.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (2024): *Studiebarometret 2025*. [Studiebarometeret 2025 | HK-dir](#), sist besøkt 13.02.2025.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (2024): *Kunstig intelligens i UH-sektoren. Moglegheitar, utfordringar og viktige område framover*. [Kunstig intelligens i UH-sektoren | HK-dir](#), sist besøkt 28.11.2025.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (2022): *Handlingsplan for digital omstilling i høyere utdanning og forskning*. [Handlingsplan for digital omstilling i høyere utdanning og forskning | HK-dir](#), sist besøkt 28.11.2025.

Ekspertgruppen for forsvarlig innføring og bruk av KI-assistenter (2025): *KI-assistenter i arbeidslivet – en praktisk guide*. [KI-assistenter i arbeidslivet – en praktisk guide – regjeringen.no](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen (2025): *First Draft, Code of Practice on Transparency of AI-Generated Content*. [First Draft Code of Practice on Transparency of AI-Generated Content | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 06.01.2026.

EU-kommisjonen (2025): *Digital Omnibus on AI Regulation Proposal*. [Digital Omnibus on AI Regulation Proposal | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen (2024): *Guidelines on the definition of an artificial intelligence system established by Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act)*. [The Commission publishes guidelines on AI system definition to facilitate the first AI Act's rules application | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen (2024): *Guidelines on Prohibited Artificial Practices Established by Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act)*. [Commission publishes the Guidelines on prohibited artificial intelligence \(AI\) practices, as defined by the AI Act. | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen (2024): *Guidelines on the scope of the obligations for general-purpose AI models established by Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act)*. [Guidelines on the scope of obligations for providers of general-purpose AI models under the AI Act | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen (2025): *The General-Purpose AI Code of Practice*. [The General-Purpose AI Code of Practice | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen (2025): *European Commission launches call for applications to join AI Act Advisory Forum*. [European Commission launches call for applications to join AI Act Advisory Forum | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen (2025): *Commission seeks experts for AI Scientific Panel.* [Commission seeks experts for AI Scientific Panel | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen (2025): *Commission adopts implementing act to establish a scientific panel under the AI Act.* [Commission adopts implementing act to establish a scientific panel under the AI Act | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen (2025): *Simpler EU digital rules and new digital wallets to save billions for businesses and boost innovation.* [Simpler EU digital rules and new digital wallets to save billions for businesses](#), sist besøkt 28.11.2025.

EU-kommisjonen: [Repository of AI literacy practices | Shaping Europe's digital future](#). Sist besøkt 15.01.2026.

EU-kommisjonens KI-kontor. [European AI Office | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

Euractiv (2026): *Commission fails to produce high-risk AI guidelines on time.* [Commission fails to produce high-risk AI guidelines on time | Euractiv](#), sist besøkt 04.02.2026.

European Center for Not-for-Profit Law og Institut for Menneskerettigheter (2025): *A Guide to Fundamental Rights Impact Assessments ("FRIA").* [ECNL DIHR Guide to FRIA Dec 2025.pdf](#), sist besøkt 06.01.2026.

Fleksibel utdanning Norge (2025): *Kvalitet i fleksibel opplæring og utdanning.* [Fordypning: Å tilpasse samtaleroboter – Fleksibel utdanning Norge](#), sist besøkt 28.11.2025.

Forordningen om kunstig intelligens. [Regulation - EU - 2024/1689 - EN - EUR-Lex](#), sist besøkt 28.11.2025.

Kunnskapsdepartementet (2021): *Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren, 2021-2025.* [Strategi for digital omstilling i universitets- og høyskolesektoren - regjeringen.no](#), sist besøkt 28.11.2025.

International AI Safety Report 2025. [International AI Safety Report 2025 | International AI Safety Report](#), sist besøkt 28.11.2025.

Malthe-Sørenssen-utvalget (2025): *Foreløpige vurderinger. Notat fra utvalget om kunstig intelligens i høyere utdanning, med anbefalinger om eksamen, sensur og*

karakterbegrunnelse. [Notat: Foreløpige vurderinger – Maltke-Sørenssen-utvalget](#), sist besøkt 19.12.2025.

Nora – Nord universitet. [Nora | Nord universitet](#), sist besøkt 28.11.2025.

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). *Bruk av digital teknologi i høyere utdanning*. [DIGITEK-HU: Bruk av digital teknologi i høyere utdanning – NIFU](#), sist besøkt 28.11.2025.

Norsk organ for kvalitet i utdanningen (2024): *Studiebarometeret 2024*. [studiebarometeret-2024-hovedtendenser_1-2025.pdf](#), sist besøkt 28.11.2025.

NOU 2023: 19. *Læring, hvor ble det av deg i alt mylderet?* [NOU 2023: 19](#), sist besøkt 28.11.2025.

OpenAI (2025): *GPT-5 System Card*. [GPT-5 System Card | OpenAI](#), sist besøkt 28.11.2025.

Oueslati, Amin og Robin Staes-Polet (2025): *Ahead of the Curve. Governing AI Agents Under the EU AI Act*. The Future Society. [FINAL-updated-tfs-report-governing-ai-agents-in-the-eu - Google Docs](#), sist besøkt 28.11.2025.

Rambøll: *IT i praksis*. [IT i praksis – Rambøll](#), sist besøkt 28.11.2025.

Sikt: Sikt KI-assistent. [KI-assistent](#), sist besøkt 28.11.2025.

Tekna (2024): *Studentundersøkelsen 2024*. [studentundersokelsen-2024-ki-i-studiene.pdf](#), sist besøkt 28.11.2025.

Vedlegg I: Milepæler for KI-forordningen

Ikrafttredelse

Trådte i kraft i EU 1. august 2024.

KI-forordningen trer i kraft i Norge når forslaget til norsk KI-lov er vedtatt (sannsynligvis sommer/høst 2026).

2. februar 2025: forbudet mot omsetning og bruk av visse typer KI-systemer trer i kraft i EU.

2. februar 2025: leverandører og idriftsettere i EU-land må oppfylle kravet om KI-kompetanse.

2. august 2025: forpliktelser for nye KI-modeller til allmenne formål trer i kraft.

2. august 2026: de fleste av de øvrige reglene i KI-forordningen trer i kraft, inkludert forpliktelser for høyrisikosystemer nevnt i artikkel 6 (2) og i vedlegg III (blant annet innen utdanning og yrkesfaglig opplæring; sysselsetting og arbeidsledelse).^{III}

2. august 2030: siste frist for at høyrisikosystemer som offentlige virksomheter har satt i omsetning eller tatt i bruk før 2. august 2026, overholder kravene i forordningen.

Veiledning, atferdsregler og maler

4. februar 2025: publisering av EU-kommisjonens veileder om forbudte KI-systemer.

6. februar 2025: publisering av EU-kommisjonens veileder om definisjon av KI-system.

10. juli 2025: atferdsregler for leverandører av KI-modeller for allmenne formål.

17. juli 2025: publisering av EU-kommisjonens veileder om plikter for leverandører av KI-modeller til allmenne formål.

^{III} EU-kommisjonen foreslår at implementeringen og håndheving av reglene for høyrisikosystemer utsettes til det foreligger standarder for og veiledning om hvordan reglene kan etterleves. Forslaget innebærer at utsettelsen uansett ikke vil strekke seg lengre enn til 2. desember 2027 for høyrisikosystemer nevnt i artikkel 6 (2) og i vedlegg III. Se [Digital Omnibus on AI Regulation Proposal | Shaping Europe's digital future](#).

17. juli 2025: publisering av EU-kommisjonens mal for sammendrag av treningsdata benyttet i utvikling av KI-modeller til allmenne formål.

2. februar 2026: publisering av EU-kommisjonens veileder om klassifisering av KI-systemer med høy risiko (trolig forsinket).

Vedlegg II: Noen informasjonsressurser

Internasjonalt

EU-kommisjonens KI-kontor: [European AI Office | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

- KI-kontorets servicetorg (svartjeneste): [AI Act Service Desk | AI Act Service Desk](#), sist besøkt 28.11.2025.
- KI-kontorets informasjonsplattform: [AI Act Single Information Platform | AI Act Service Desk](#), sist besøkt 28.11.2025.
- Ressursside om initiativ for styrking av KI-kompetanse: [Living repository to foster learning and exchange on AI literacy | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

Det europeiske KI-rådet: [AI Board | Shaping Europe's digital future](#), sist besøkt 28.11.2025.

The Future of Life Institute – informasjonstjeneste om KI-forordningen: [The Act Texts | EU Artificial Intelligence Act](#), sist besøkt 28.11.2025.

Nasjonalt

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet – informasjonstjeneste om KI-forordningen: [Kunstig intelligens – Nkom](#), sist besøkt 28.11.2025.

Digitaliseringsdirektoratet – veilednings- og informasjonstjeneste om KI i offentlig sektor: [Veiledning for KI i offentlig sektor | Digdir](#), sist besøkt 28.11.2025.

Datatilsynet – regulatorisk sandkasse, inkludert KI-prosjekter: [Om sandkassen | Datatilsynet](#), sist besøkt 28.11.2025.

